

DÉBRECZENI FÜGGETLEN ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE: KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLER, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLER

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. BEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRÖNYITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL: FIAC-UTCA

A választójogi törvényjavaslat

ma került a Ház asztalára. A várva-várt reformjavaslat, amely körül annyi harc folyt és folyik, most utóví ajándékként jutott az országnak. Tudjuk, hogy amilyen nagy küzdelmek előzték meg a választójogi reformot, éppen olyan küzdelmek fogják kiforrottá tenni annak ma még földolgozásra, megemésztésre váró anyagát.

A javaslat benyújtása már is nagy mozgalmat idézett elő, amit természetesnek is kell tartanunk, hiszen a radikális, vagy aggodalmasabb politikusok véleménye már régen kialakult s csupán erre a végső lökésre várt, hogy meg is nyilatkozzék. Ismeretes a szociáldemokratáknak, a függetlenségi-eknek és a munkapártiak álláspontja, amelyek mindegyike a maga érveivel igyekszik támogatni a maga elfogását.

Ilyen óriási jelentőségű kérdésben mindig szerencsés dolog a különböző vélemény, mert a különböző vélemények találkozásából fakad az igaz, tökéletes eredmény. De vajon, találkoznak-e a vélemények? Azok, akik ma távol vannak a parlamenttől, legyőzik-e önmagukat s oda mennek-e, hogy meggyőződésüket, tudásukat érvényesítsék ott, ahol a javaslaton javítani valót hisznek?

Legyünk bár radikálisok, vagy aggodalmaskodók, egy tényt konstatálnunk kell. És ez az, hogy a benyújtott törvényjavaslat hatalmas, nagy lépést jelent előre. Nagy változást jelent. Jelenti a megváltozást a mai

helyzetnek, a mai állapotnak. A választók létszámát kétszeresére emeli. Tehát haladást jelent. E haladás lehetőségének megteremtéséhez hozzá kell járulnia mindenkinek, aki a haladást kívánja, szereti. Hozzá kell járulnia mindenkinek. Ez a fokozatos építésnek, a demokratikus Magyarország kiépítésének módja. Ehhez erejét, tudását oda kell adni mindenkinek.

A munkásság megkapja az érvényesítést, a kormányzatban való részvétel lehetőségének kiterjesztését, a megszerzett jogok épségben maradnak. Tehát a régi jogok mellé új jogok születnek és ez már nagy haladás.

És ebből a szempontból mindenesetre örömmel kell üdvözölni az új törvényjavaslatot, mert hiszen ez ad módot, ez nyitja meg a terét a vélemények teljes tisztázására, a küzdelemre a továbbfejlődésért.

Hatalmas érdekeket érint az új javaslat. Egy új Magyarország kialakulását keresik és látják abban azok, akik értékelni tudják a javaslat benyújtásának jelentőségét. Hogy forrongás támad az új nagy eszme testét öltött terve körül, nem jelenti a világ fölfordulását. Csak azt, hogy milyen nagy érdekességgel tekint arra mindenki. Statisztikai adatok, történelmi fejlődés, rajongás, hit, meggyőződés állanak csatasorba, hogy igazságot nyerjenek. A radikálizmussal szemben a magyar nemzeti jelleg megvédése száll szembe és hivatkozik a nemzetiségekre, amelyek gyilként vesznek minket körül s amelyek

közt a magyar testvértelenül áll egymaga. A rajongóval szemben a történelmi fejlődés törvényszerűségeit vetik szembe s figyelmeztetik hogy a forradalmi változás előtér ugyan a régít, de kérdés, tud-e hát majd újat építeni!

Ezek az álláspontok mind-mind sikra szállanak most. Vagy kell, hogy sikra szálljanak. Az ellentétek összedűközéséből támad az isteni sikra, amely termékenyít. Ha valaha, úgy most kell belátnia minden politikusknak, hogy itt nem érzékenykedésről, nem hatalmi kérdéssről van szó, hanem egy nagy történelmi jelentőségű tény megszületéséről, amely tény egy új világnak fejlődéséhez adja meg az alapot.

Vajon megértik-e azok, akiknek kellene, megértik-e ezt az új áramlatot, amelynek zsilipjeit ma a miniszterelnök nyitotta meg, amikor letette a Ház asztalára a törvényjavaslatot az országgyűlési képviselők választásáról.

Az egyszer megindított lavina nem fog megállni többé soha, azt föl nem tudja tartóztatni sem kisebbségi duzzogás, sem többségi hatalom. Azért az cselekszik okosan, aki megérti a reá váró köteleesség szavát és segít irányt szabni a lavinának, hogy ne épületeket zuzzon össze, vagy régi építmények sarkain akadozzon fel, hanem rohanásában új ösvényeket vájon ismeretlen, új területeken.

Vajon megértik-e, akiket illet? Be fogják-e bizonyítani, hogy oda válnak, ahová állította őket a nemzet bizalma: az ország intézésének kormányrudjához?!

VÁSÁROLJUNK FEKETE KALAPÁRUHÁZÁBAN

B. u. é. k.

A sir alól, a mély börtönfenékről
Kítör a szárnyas, büszke gondolat,
S mégis kivívja fényes győzedelmét
A messze föld fölött s az ég alatt
Mert Messiás leend minden nagy eszme
Amelynek mindig kész a Oalgota —
De bár reá legmélyebb sir borul:
Egy sem marad feltámadatlanul!
Hallelujah az eszme sorsa ez!

B. u. é. k. Nem bánom én, ha nem is olvassa el senki e kis írásomat, de én azért mégis leírom.

Jól esik nekem mégis tudatni — ezer átkos kintő hajaim között — a nagyközönségemmel, jóakaróimmal és mindazokkal, akik szeretnek, hogy B. u. é. k. írok nekik.

Szerencsétlen vesszőfutás az én új évem. Akik nem szeretnek, ne is olvassák el írásomat, ne menjenek tovább a címmel, abban benne van minden B. u. é. k.

B. u. é. k. és ez nekik is szóljon.

Egy küzdelemteljes esztendőn vagyunk túl ismét. Sok megpróbáltatás, baj, fájdalom,

nehéz csapások, porba hullt remények, csalódás, kiábrándulások... Ime ezekből van összerakva az a mozaik, melyet közönségesen esztendőnek neveznek.

E mozaik darabjai között sokkal több a sötét, mint a világos színi. Amazok a rosszszat jelentik, ezek a jót.

Ki nem ért ebben az esztendőben több rosszat? Kinek nem volt többször keserű a pohár? Ki mondja el, hogy boldog voltam egész esztendőben? Van-e valaki, aki nem kíván az elmultnál boldogabb ülesztendőt?...

Millió, meg millió névjegyet továbbít a posta, azokban mind jókívánság van. Ha valamennyit meghallgatná az ég, alig lenne boldogtalan ember a világon.

Hiszzen a legutolsó elhagyatott üldözött embert is ezzel az üdvözléssel keresik fel gyermekei, s ha már a többi jókívánság előtt siket marad az ég, ezt az egyet illenék neki meghallgatnia; bár nincs aranyos porzóval leöntve a B. u. é. k.

Talán hiábavalóság minden! Minek kívánni! De hát önző az ember, azt hiszi, hogy a jókívánságnak, ami neki jól esik, okvetle-

nül jó a következménye is. Én ilyen vagyok.

Tudom, hogy ez a darabka papírrongy, amire rá van írva: B. u. é. k., nem másítja meg az események folyását, szigorú egymásutánját: mégis, mégis oly jól esnek nekem meggarulálni valakit, akinek igaz szavai mily nagy igazsággal beteljesültek. De már hozzá az én gratulációm nem mehet el. Akinek én szeretném most megmondani, hogy mily nagy volt igazságod édes anyám, az nem olyan tájon lakik, ahova eljár a posta, az én B. u. é. k. üzenetemet nem kapná meg.

„Ne menj talán fiam a szinpadra, mert én úgy érzem, hogy azok a rózsák, melyek számodra ott teremni fognak, illatosabbak bár, de tövissei nagyon érzékenyen fognak bántani, mert azoknak a rózsáknak tövissei fájdalmasabbak lehetnek!”

Beteljesült. — Igazat mondott. — De azért ne busuljatok én szeretteim. Te minden fájdalmat és megaláztatásomat hősiessé el-tűrő asszony, legyetek ti is néma hallgatással fiaim: Jöhet még az a megváltás, amikor kívánhatunk egymásnak a mainál boldogabb — B. u. é. k.-t. Zilahy Gyula.

Ászínházi válság megoldása

Milyen legyen az interregnum alatt a művezetés?

Közérdekű kérdésekben nincsen helye semmiféle szubjektívitásnak: *érzelgésnek*. — Sem Pató Páloskodásnak. Aki intézményeket akar megváltoztatni, az ne tekintse a személyi motívumokat, egyéni aspirációkat. Melyek mindig önző alapra vezethetők vissza. De ha kell, feláldozza a katonákat a bölcs hadvezér, hogy csatát nyerhessen az eszme és a cél. A városi tanács és színügyi bizottsággal szemben a színház kérdésében ebben gyökeredik a mi álláspontunk. Nem ismerünk senkit, csak a debreceni *színészetet*, nem akarunk megmenteni senkit, csak a csőd szélén álló debreceni *színházat* és nincs protezsánk más: csak a debreceni *közönség*.

Innen indulunk ki és ide térünk vissza. Ezt akarjuk megmenteni, amíg nem késő, míg be nem lepi a *közöny*, a *romlás*, a *süllyedés*. Utolsó órájába jutottunk a válság megoldásának. Holnap késő lehet. Keserves tapasztalataink vannak a múltakból. Sok szép terv, eszme, intézmény hever romjaiban az átkos debreceni *Pató Pálos rendszer* gyámoltalansága folytán. Melyeket idejében, radikális operációval el lehetett volna kerülni. Ez történik ma is, amikor az életveszélyesen sebesült debreceni színészet ágyát álljuk körül. Injekciókkal akarják begyógyítani az összetört tagokat, meleg borogatással adni vissza a megszakadt gerincagy működését. A helyett, hogy kést és tűt vennének elő és megkezdenék az operációt. Nincs veszíteni való perc, lássunk munkához. Hogy *szeptember elsején* összeforranak a szakadások s egészséges vérkeringés jöjhesse létre a megszakadt inakban. Ennek pedig más megoldása nincs, mint ha már *holnap felmondják a színházat s holnapután kiírják a pályázatot*.

Addig, mint mondtuk, jöjjön az *interregnum*. Keresse meg a város az Országos Színészegyesületet, hogy a legrövidebb időn belül jelöljön ki alkalmas művezetőt, aki a mai rendszertelenségen urrá legyen s a gazdátlanul maradt kormánykereket erős kézzel, biztos szemmel kezelni, vezetni tudja. És pedig azért az Országos Színészegyesület és nem a tanács, nem a színügyi bizottság, nem a hitelezők: mert ennek egyrészt kötelessége védeni a maga és tagjai érdekeit, másfelől senki olyan *fejtelmet* többé ebben a társulatban gyakorolni nem tud, mint aki *innen indul és ide tér vissza*. Példa erre a hasonló sorsra jutott Andorffy-féle pozsonyi szintársulat, ahol csak *Vidor Dezső*, az Operaház titkára és rendezője, az Országos Színészegyesület telihatalmu megbízottja tudott baj nélkül egy interregnumot végig csinálni. Pedig Andorffy társulatánál azok az *erkölcsi hibák és fogadtékoságok*, melyek Debrecenben elsősorban törték derékon Zilahy igazgatását, meg sem voltak. Mégis az *anarchia* egyszerre lángot csapott, amint a társulat, vagy a város szakértő elemei akartak abban rendet csinálni. Itt is ilyen mindenképp felett álló és teljes *erkölcsi hatalommal rendelkező delegátusra van szükség*, akit sem nem az *uralomvágy*, sem a *protekción*, sem *lövendő titkos célok* nem vezetnek. Még világosabban, akik sem *előlépni*, sem *pályázni nem akarnak a színházra*.

Ha mindezeket a körülményeket a ta-

nács és a színügyi bizottság magáévá teszi és lép a mellékutakról, visszaadhatja az ország egyik legdusabb jövedelmű színházának anyagi jólétét, emelheti *lesüllyedt színvonalát* és elősegítheti velünk együtt a szégyenteljesen ma is vándorbóton járó hatalmas arányu *debreceni színészet állandósítását*. Ellen esetben viselje a teljes anyagi, erkölcsi felelősséget a tanács, Mi vele egy úton haladni nem fogunk. Kedvéért a megingott *közbizalmat hazugságokkal* nem traktáljuk és véleményünket kegyencével szemben a *legtárgyilagosabban* gyakoroljuk. Lévé a mi célunk: a *lesüllyedt debreceni színészet fel- emelése*, kötelességünk a *nagyközönség igényeinek* védelme.

Ezt pedig csupán az biztosíthatja, ha a színházat egy elmerült színigazgató kezéből kiragadjuk s nem a *hitelezők*, vagy a *zavarosban halászni akarók*, de egy elfogulatlan, művészileg, egyénileg egyaránt megbízható, szakember vezetésére bizzuk. *Akit ide az Országos Színészegyesület tanácsa delegáljon!* Azután nyomban kiírhatjuk a *pályázatot 1913. szeptember elsejétől kezdődő új szezonra*.

Életkérdések.

Az újév küszöbén.

Egyszer az apám elpusztult szőlőjét néztem szomorú érzéssel. Nem annyira az anyagi veszteség, mint inkább a mulandóság sivar képe markolta össze a szívemet.

— Ki gondolta volna, mondja az apám, — hogy ez a darabka föld, amely mindnyájunknak, de különösen neked, gyermekkorodban annyi gyönyörűséget szerzett, pár év alatt, éppen, mikor a vizontlátásnak örvendünk, ilyen állapotban táruel élénk. Vajon mitől lehet az?

— Betegség, — mondom. A föld kimerül, elgyöngül; így aztán erőt vesznek rajta a bacillusok. A szőlőföldet most ilyen bacillus emésztí: a phylloxera.

— De hát honnan a csudából termett itt az a féreg, holott azelőtt nyoma sem volt?

— Már azt én sem tudom bizonyosan. Lehet, hogy a levegő hozta, amely tele van mindenféle bacillussal. A föld pedig nem tudott már neki ellentállani. Mert az ember kapzsúsága a végletekig zsarolja a földet, amíg aztán azt nem mondja: „most már nem adhatok több termést, mert beteg vagyok. Talán, ha ismét kilábolok a nyavalyából.” De hát az ember ezt nem hiszi. Most is azt várjátok, hogy a megmaradt pár töke kihajtsjon, ahelyett, hogy kiirtanátok az egészet és hagynátok a földet pihenni. Mert bizonyos, hogy a most még érintetlen szőlőtöbe is beleveszi magát a phylloxera. Így aztán a halódás sokkal lassabb, hosszabb lesz; addig fog tartani, amíg a féreg tápanyagot talál. Azért mondom, irtsátok ki az egészet.

— Talán csak nem gondolod komolyan?

— De igenis, komolyan gondolom. Jobb egy alapos operáció, mint a lassu kinezás.

A mai társadalmat is hasonló járvány pusztítja. Bizonyos erre az a tömérdek valódi és áltudós, aki a bajok orvoslásán fáradozik. Ehhez hasonló még a francia forradalmat megelőző időkben sem lehetett tapasztalni. A rendes kerékvágásból kikölkent világrend akkor csak egynéhány kivételes lángelmét foglalkoztatott, de ezek is az események behatása alatt állottak, nézeteik tehát inkább csak szubjektív jellegűek voltak. Viszont a másik szekta éppen a társadalmi bajok feltárásával idézte elő az általános békétlenkedést. Erre legfőbb okul szolgált az, hogy a demokratikus gondolkodás a vezető körökben teljesen hiányzott. Ugyanezt a tünetet éreztük mi is, különösen a 48-as éveket megelőző időkben. Azután jött a szabadság, egyenlőség, testvériség, de csak a jelszavak voltak demokratikusak,

maga az eszme nem ment át a köztudatba s valószínűleg így lesz ez a világ végéig, mert ennek legfőbb akadálya az emberek hiúságában, becsvágyában és egyéb gyarlóságában rejlik. Az általános felzudulás pedig olyankor keletkezik, amikor a kontrasztok már nagyon kirívóak.

A kommunizmus.

Azonban a legideálisabb kommunista is csak theoretikusan lelkesedik az egyenlőségért, a megélhetéshez okvetlenül szükséges minimumért, amely a nyomort megszünteti. Valójában az elemi megélhetés biztosítása — ami különben az egyén igényei szerint különböző — a mai kultivált, sőt lehet mondani, túlkultivált a raffinált élet felé hajlamos ember nem elégíti ki. Ez a norma legfeljebb az östermelőre alkalmazható, aki igényeit szerény körében meglehetősen lefokozta, amire a magasabb kategóriába számítható elem már nem igen képes, mert igényeit nemcsak a körülötte mozgó élet, de azonkívül mindenféle álpróféták mesterségesen is fokozzák.

Az ambiciózus embert a minimumra szorított állapot lehangolja, tettvágyát megtöri, ami mindenesetre az általános fejlődés, a közrovására történik. Ha pedig ez az egyén magasabbra, tehát elsősorban a saját énjének nagyobb érvényesítésére, az élet sokféle keletkezésének minél nagyobb mértékben való megszerzésére törekszik, akkor ezen a ponton máris szakított a kommuniztikus, vagyis egyenlőségi elvekkel s azok rá nézve megszüntek.

Ha valaki a köztevékenység mezejére lép s amellett a maga erkölcsi és anyagi érdekeit előmozdítja, ez még nem nevezhető önzésnek, mely csak a mások jogos érvényesítésének elnyomásával s a saját önös céljainak előretolásával jut kifejezésre.

A kommunizmus elve tehát a mai társadalmi rendbe is beilleszthető, ha mindenki át lesz hatva attól a gondolattól, hogy ugyanakkor midőn a köz érdekeit szolgálja, egyúttal a saját jobb boldogulását is mozdítja elő.

Ehhez csak több emberszeretet, kevesebb gyűlölködés és egy kis — látszólagos — önmegtartózkodás szükséges.

Szabadságra törekvés és a népek leigázása.

A francia forradalom előtti időszak anynyiban különbözött a mostanítól, hogy akkor rögtön a legradikálisabb eszközökkel, egymás lemészárlása által vélték a bajokat megszüntetni, míg most már egypár évtized óta teszik az emberek az életet egymásra nézve kellemetlenné, sőt szinte elviselhetetlenné.

Az elmúlt forrongó időszak egypár borzalmasan fenséges momentumot is jegyzett fel a történelem számára. Ez a korszak adott a világnak olyan nagy embereket is, mint: Voltaire, Rousseau, Réti de la Bretonne, Diderot, Comte stb., végül, — ámbár egészen más tekintetben — ide iktatjuk a macedoniai világhódító Nagy Sándor és Attila méltó epigonját; Napoleont, az ujkori hőroaszt.

A mai társadalmi evolúció magában véve semmi jelentékeny eredményt nem mutat. Annál kevésbbé van módunkban kimagasló egyéneket feljegyezni. Maga a jobb felé való törekvés, vagyis Darwin és Spencer szerint a jobbnak a természetben való érvényesítése és az „alkalmasabb által való túlélés”, örök természeti törvény lesz ezentulis. A mozgalom pártpolitikai színezetet nyert. A merész s az étellel összeegyeztethetetlen rideg elvekből máris sokat kellett visszaszívni vagy pedig nagy részét a körülményeknek megfelelően módosítani. Minthogy pedig kiválólag arról van szó, hogy a progagandisták politikailag érvényesüljenek, bizonyos, hogy az egész népmegváltási elv az opportunizmus posványába süllyed.

A szocializmus végcélja.

A szocializmus az elégedetlenek sorából toborozza hatalmas táborát s minthogy állandóan sok az elégedetlen elem, különösen, ha erre a mostoha körülmények, a rothadásnak induló társadalmi rend és a helytelen

politika, az értelmesebb néprétegeknek az ország ügyeinek intézéséből való kizárás okot szolgáltat s ha azonkívül ezt az elégedetlenséget ügyes agitátorok a népnek állandóan szuggerálják, bizonyos, hogy annak hívei folyton szaporodnak, illetve a jobb sorsba jutott renegátokat mindig újabb, friss hajtású pótcsapat fogja kiegészíteni, sőt a létszámot gyarapítani.

A szocializmusnak tehát szüksége van az elégedetlenkedőkre, mert csakis ezekkel lehet a fennálló társadalmi rend ellen harcra kelni. A megelégedett ember ellensége minden társadalmi reorganizációnak s ha azontet, úgy gondolkozván, hogy minden úgy van fölül vallásos is, fanatiztikusan veszi az életét, ahogy van.

Ezt a lelki nyugodtságot kellett tehát az internacionalis szocializmusnak felzaklatni s ebbeli propagandájuk máris ijesztő eredményt mutat.

Azonban az elnyomott néprétegek javáért küzdő szocializmusnak kell, hogy valami ideális végcélja is legyen. Kérdés, hogy a mai eszközökkel el fogja-e érni azt, hogy az elnyomottakat valamikor az ígért földjére is elvezethesse és rámutathasson valami pozitívumra: „Ime, nem hiába küzdöttél, célot érteled!” Mert hacsak mindig az elégedetlenek táborát szaporítjuk, mikor adjuk meg az embernek azt, amire legnagyobb szüksége van: a boldogságot. Mert anélkül az egész élet a maga összes berendezettségével az emberre nézve teljesen elveszett.

Miután a szocializmus a vallásban nem vélte feltalálni azokat az elveket, melyek az ember életét irányíthatnák, (holott a vallásalapítók is szociális alapra fektették hitelveiket) a tudományhoz, különösen a természet-tudományhoz fordult (Häckel: Monismus).

Mindenesetre érdekes tünete a mai korak, hogy felismerték annak a szükségét, hogy a nép, a körülötte történő nagy természeti fejleményekkel közelebbről foglalkozzék. Csakhogy kissé tulságos értelmi fokot tételeznek fel a köznépnél, amidőn olyan száraz és különben is negatív értékű filozófiai tezisekkel kezdik a kozmoszba való bevezetést, amelyek a minden agygyimnasztikán átesett magasabb intelligenciát is csak mint kuriózumok érdeklik.

Egy ilyen a népnek szánt előadás-sorozatból ideiktatjuk a következő főbb programpontokat: 1. Az élet. 2. A descendentia. 3. A selectio. 4. Az átöröklés elmélete. 5. A nemi kiválasztás. 6. Az emberré válás folyamata. 7. Az evolutio stb., stb. mind olyan, még teljesen meg nem vitatott, ki nem jegesedett elméletek, melyekkel az őszbecsavarodott tudósok üres óráikban elszórakoznak, de ha más olvassa fel nekik — elbóbiskolnak rajta.

S ezzel olyankor állanak a nép elé, mikor az annak a megoldását várja, vajjon mi az oka annak, hogy Magyarországon az ember szorgalmas, becsületes munkája után nem tud tisztességesen megélni.

Akkor tömik a népet magasabb filozófiával, amikor a legelemből, de egyuttal legégetőbb megélhetési kérdések gyötrik az emberek millióit.

Önfeigyelmezés. Tisztánlátás.

Milyen távol állunk mi még attól, hogy a nagy problémát: az emberiség boldogítását megoldjuk.

Diderot, aki pedig eleget gondolkozott az összes természet- és lélektani kérdések felett, végül maga is egy egész sorozat megoldatlan kérdéssel áll elő. Azután ezzel zárja be elmékedését:

„Midőn az emberek munkáira vetem tekintetemet s látom, hogy mindenfelől városok épültek, hogy mind az elemek fel vannak használva, a nyelvek megállapodva, a népek szervezettek s műveltek; kikötők épültek, a tengerek keresztül-kasul szeldelvék; a föld s az eget megmérték; úgy tetszik nekem, hogy a föld már igen öreg. Midőn meg azt látom, hogy az emberek nincsenek tisztában

a gyógyászat s a földmívelés legelemből elveit, a legközönségesebb anyagok tulajdonságai, a betegségeknek, melyeknek alá vannak vetve, természete iránt; a fák nyése és az eke alakja, iránt: úgy rémlik előttem, mintha a föld csak tegnap óta volna benépesítve. És ha az emberek okosak volnának, végre a saját jólétükre irányított kutatásokkal foglalkoznának és az én haszontalan kérdéseimre legfeljebb ezer év múlva felelnének meg, avagy talán, tekintve a csekély terjedelmet, melyet úgy a térben, mint az időben elfoglalnak, sohasem is tartanák érdemesnek azokra megfelelni.”

Ipar és őstermelés.

Mindenki azt kérdezi: miért a nagy drágaság, de senkisé tudja vagy akarja megakadályozni, hogy a népek százazrei és milliói az őstermeléstől a nagyipar szolgálatába terelődjenek, miáltal csak a fogyasztók száma növekedik, de a termelőké folyton apad. Aki ma még termel valami élelmet, az ugyancsak megfizeteti azt magának, mert nemcsak nálunk tátogatja ezer és ezer éhes ember a száját az élelem után, hanem a külföld iparizáló népe is.

A nemzetgazdaság törvényei szerint pedig szükség van arra, hogy egy kiváltképpen földmíveléssel foglalkozó nemzet nyerstermékeit a külföldön értékesítse, mert máskülönben egyéb szükségleteit nem fődözheti. De az iparra is szükség van, mert ha minden ipari terméket külföldről szerzünk be, akkor csakis a külföldnek dolgozunk. Nyerstermékeinkért pénzt kapunk ugyan, de azt többszörösen visszaadjuk a feldolgozott külföldi ipari termékért. Árpát adunk el olcsón s ezt sör alakjában drágán visszavásároljuk. Gyapjunkat összevásárolja a külföld s mi visszavásároljuk azt tőle posztó és szövet alakjában.

De nemcsak könnyelműség, hanem a saját népünk ellen elkövetett vétek, ha egyrészt az őstermelést elhanyagoljuk, földjeinket racionálisan ki nem használjuk, másrészt az exportnak annyira kedvezünk, hogy legtöbb és legjobb falatunkat a külföld kapja meg, ami silányság pedig megmarad, azt a mi népünk drágábban tudja megszerezni, mint a külföld népe.

Ez a plutokrácia esztelen politikája.

Mert vajjon hogyan lehessen az ipar ténny nagy eredményeket elérni, mikor munkásaink elegendő és jó ellátásáról nem tudunk gondoskodni. A gépet gondosan olajozzák, a kazánt, motort megfűtik, a lovat abrakolják és ápolják, csak az emberrel nem törődnek.

Honnan merítsen az iparizáló párja erőt, impulzust és ambíciót, mikor gyomrát nem tudja kielégíteni? S ha igen, akkor minden egyéb szellemi igényéről le kell mondania.

Az örök gyomorkérdés.

Hiszen a mostani bolgár-török hadjáratban is láttuk, hogy a török hadsereg többnyire azért szenvedett vereséget, mert a katonáknak semmi kedvük sem volt egészséges, de üres gyomorral a — paradicsomba vándorolni, ahol megint csak örökös koplalásra lesznek kárhoztatva.

Valóban az embernek nincs a természetben nagyobb ellensége, mint — maga az ember.

A halálraitelt gonosztevőt élte utolsó 24 órájában minden kívánatos jóval látják el, úgy küldik a másvilágra. De a hazájáért harcoló hősokeket előbb agyonpanyargatják. Azoknak már életükben kell bünhődniök azért, hogy egy, magasabb ideálért készek életüket feláldozni.

Szinte érezzük Madách „Az ember tragédiájá”-nak előszelét, amidőn az emberek szabadulni akarnak egymástól, mert „sok az cszkimó, kevés a foka”.

Itt azonban még nem tartunk.

Most egyelőre az akaraton mulik a nép helyzetének a megjavítása.

Az egyes ember akarata mitsem ér. A néplélekbe kell átvinni azt az akaratot, hogy

kiki a maga betevő falatját nemcsak az ipari munka, hanem a nyerstermelés által is biztosítsa.

A legaktuálisabb szociális feladat ezidő szerint az, hogy a munkás nemcsak az ipar szolgálatában szerezzon olyan csereeszközt — pénzt — melynek vásárlóereje folyton alábbszáll, hanem a mezőgazdaság terén is legalább annyit termeljen, amennyire saját magának van szüksége. Ha ezt a nagyobb gyári központok munkássága nem is üzheti intenzíve, a vidéken lakó munkásság, hozzátartozói segítségével könnyebben oldhatja meg e kérdést s legalább annyit könnyít a helyzetet, amennyiben a nagy keresletet az élelmiszerpiacon csökkenti, sőt ha magának is akad fölöslege, a kínálatot fokozza s ha termékeért kevesebbet is kap, mint nagy drágaság idején, ez a jövedelem is gyarapítja vagyoni helyzetét, eltekintve attól a lényeges előnytől, hogy ezenkívül a saját és családja élelembeli ellátását jórészt biztosította, amivel máris bizonyos anyagi függetlenséget szerzett.

Erre a gazdasági elvre kell a munkásának törekednie, amíg az állam ügyeinek intézésébe közvetlenül gyakorolhat befolyást.

Erőszak és céltudatosság.

A sztrájk hatalmas eszköz arra, hogy a munkásság a saját erejét és gazdasági fontosságát demonstrálja, de elvégre be kellett látni, hogy ez is csak vérvesztéséget jelent a vagyontalan dolgozókra, mert a spekuláció minden ilyen bérmozgalom után aránytalanul felemelte a fogyasztási cikkek s a lakások árát, ezzel teljesen elértéktelentette a munkás magasabb pénzbeli jövedelmét.

Azért tehát ezzel az eszközzel — a sztrájjal — is sokkal óvatosabban bánik a munkásság, mint azelőtt.

Hacsak még egy világsztrájk nem fejezi be majd a nép lelkületében duló elkeseredést.

De ez sem jelentene többet a világ-egyetemben, mint sok más meteorhullás, földrengés stb., melynek lezajlása után folytathatjuk a világtörténelmet ott, ahol elhagytuk. Legfeljebb újabb fejezettel.

A jó és a rossz örökké szemben fog állani egymással. Mert ez jelenti az élettel járó küzdelmet.

Csak az a kérdés, hogy a mai fogalmak szerint mi az abszolút jó és hol kezdődik az emberi méltósággal ellenkező rossz. Mert a különböző társadalmi szekták ezt a kettőt kiki a maga gondolkozása, meggyőződése, vagy akár meggyőződés nélküli tendenciája szerint magyarázza.

Törekedjünk elsősorban saját magunkban, egyénileg emberséges emberségre. Tegyük életünket elsősorban saját magunkra nézve tartalmassá, értékessé. Egy ilyen értékesebb egyéni kvalitással aztán lehetetlen, hogy a közszellem is meg ne javuljon.

A világ megjavítását ígérő, de inkább romboló, mint építő, amellet az ember lelkületét tompító elvekből tehát a fekélyes kinövéseket bátor kézzel ki kell operálni, hogy valami emberileg is elfogadható, a salaktól megtisztított ideával küzdjünk az emberiség boldogulásáért.

Somos Árpád.

Közoktatás

— Autogén hegesztői tanfolyam. A debreceni m. kir. főmipariszakisólán (Széchenyi-u. 2.) január 10-én a vidéki iparosok bevonásával egy autogén hegesztői tanfolyam nyílik meg. Ez a nagyjelentőségű munkafolyamat aránylag rövid idő alatt elsajátítható, a készülék kezelése egyszerű és néhány napi gyakorlat elegendő, hogy a nyert utasítások alapján bárki is magát a hegesztésben tovább képezhesse. E tanfolyam létesítésének célja tehát az acetilén fejlesztő be-

Megkezdődött az ujévi nagyvásár

LANTOS Csipkeáruházában Jan. 4. Tiszta selyem harisnya minden színben, párja 6-korona.

rendezések, a hegesztő és vágó készülékek ismertetése és a hegesztés gyakorlása. — Hogy valaki hegeszteni tudjon, ezekre az előtanulmányokra szüksége van, de hogy jól is dolgozzék ahhoz hosszas gyakorlat és különös érzék szükséges. E megfontolás alapján az intézet igazgatósága bárkinek alkalmat nyújt a mondottak elsajátítására és oly módon szervezi a tanfolyamot, hogy alig 10 nap alatt lefolytatható legyen. Nehány előadási órától eltekintve gyakorlati órák tartatnak a fémipari szakiskola és a m. kir. államvasutak debreceni műhelyében. A tanfolyam ingyenes, de a megkezdett tanfolyam látogatása kötelező. Kik a tanfolyamot szorgalmasan végig látogatták, azok látogatási bizonyítványt kapnak.

Az élelmiszer-uzsora számokban

Termelők és fogyasztók harca

Ebben a városban folytonos a lázongás éppen azon az oldalon, ahol a termelők: a polgárok ülnek a nagy adózás miatt. Megakasztanak minden haladást, fejlődést, ami kulturát jelent s azok, akik a népszerűség vesszőparipáján nyargalnak, nem szünek meg ezzel a jelszóval dobálózni:

— Hja, nem lehet, mert nagy az adó!

Arról azonban nem szeretnek beszélni ezek a jeles néptribunok, hogy mi történik ebben az őstermelő városban, a fogyasztóközönsséggel, amely a piacról táplálkozik, ahol olyan mérhetetlen uzsora folyik évtizedek óta, amihez képest semmiféle tehernövekedés sem hasonlítható. Ha csak a legolcsóbb élelmicikkeket vesszük is alapul, a legszükségesebbeket, melyek minden munkáslakásban nélkülözhetetlenek, kétségbeejtő számai tárulnak elé az élelmiszeruzsorának.

Íme a táblázat:

Egy kilogramm ára fillérekben:

	1902. december	1912. december	Drágább	%
Leveshús	100	160	60	60
Disznóhús	120	192	72	60
Kolbász, füstölt	135	232	98	72
Szalonna, füstölt	134	180	46	34
Zsir	144	184	40	27
Tej (1 liter)	16	30	14	87
Vaj (főző)	140	440	300	214
Liszt (6-os)	22	31	9	40
Kenyér (félbarna)	20	30	10	50
Bab (apró fehér)	16	30	14	82
Burgonya (rózsa)	5	6	1	20
Savanyu káposzta	14	30	16	144

Ugyebár, kenyér nélkül a legnyomorultabb munkás is éhen halna s ha családja és gyermekei vannak, már naponként egy liter tej is kell a létfenntartáshoz. S mi történt ezen a téren tíz esztendő alatt? A kenyér 50 százalékkal, a tej 87 perccel lett drágább anélkül, hogy az adóemelkedés evvel arányt tartott volna. Pedig az adóval együtt javultak az ingatlan értékek is, tehát az arányszerű növekedés csak természetes volt. Mig nálunk, fogyasztásra szorultaknál, iparral, kereskedelemmel foglalkozó és szellemi munkát végző egzisztenciáknál a jövedelem növekedése éppenséggel nem tart lépést az aránytalanul rohanó élelmicikk drágasággal. Főleg nem nálunk, értelmi pályán működőknél.

Tessék csak megnézni a képviselőtestület közgyűlését, mikor egy-egy hivatalnok fizetésemelést kér, hogy zug fel a polgárok kára:

— Ha nem elég, mondjon le. Nem adunk egy fillért sem!

Pedig nálunk egyéb terhei is vannak az életnek. Nemcsak azt a babot kell megfőzünk, amely tíz év alatt 87 százalékkal, azt a vaját kell megvásárolnunk, amely 214 perccel drágult, de társadalmi állásunk szerint *reprezentálni, ruházkodni, végül jólékonyságot gyakorolni is, melytől a polgárság teljesen távol tartja magát.*

Kétségbeejtő számok ezek még azért is, mert tudjuk, hogy ennek a városnak a polgársága éppenséggel nem kistermelő, aki minden talpalattnyi földet a maga munkás kezével művel meg. Hanem meglehetősen rossz cselédbérek és napszám mellett jut a föld nagy hozadékához s mikor azt piacra hozza, módjában volna olcsóbb árfolyamot szabni annak, hogy tisztes haszon jutalmazza befektetését és munkáját.

De míg az ipar, kereskedelem és doktoriner munkával szemben éppen az adott viszonyokkal élve és a drágaságra támaszkodva, szülkeblü, termelésének értékesítésénél ugyanezen az alapon az uzsoráig, a legképtelenebb uzsoráig merészkednek a termelők, s ha a fogyasztó közönység fel nem ébred tnyaságából bizony elnyel bennünket az élelmicikk-drágaság.

A városi tanácsnak elsőrendű feladata lenne a *vásárcsarnoki* intézmény nyélbeütése s a *hatósági husszék felállítás*. Melyekkel már oly üdvös kísérletek tettek kisebb kezekben *Rostás István* főkapitány dicséretes buzgalmából, hogy azok életereje eddig is a piaci árak tetemes leszállítását, aláhanyatlását eredményezte. A betelepített hatósági ellenőrzés alatt működő husszék pedig már is kicsinynek mutatkozik s *ujabb helyiség berendezése válik szükségessé.*

Persze, energiára és egészséges szociális érzékre lenne e téren szükség, ami úgy látszik, nem igen van meg a város jelenlegi vezetőségében. Talán az új esztendővel megváltozik. Ideje lenne!

(gy. zs.)

Művészet

A ZENEKEDVELOK KÖRÉNEK HANGVERSENYE.

Rosenthal műsorához.

Ki ne emlékeznék Strauss János bübajos keringőire, melyek diadallal járták be az egész világot. A „Cigánybáró” halhatatlan szerzőjének minden témájából valami különleges, egyéni szépség sugárzik felénk, de azért minden téma ugyanez a rózsatőnek más-más hajtása. Ezeket a dallamokat a zseniális zongorista, Rosenthal Mór bámulatos szép csokorba kötötte. Strauss Jánosnak valcertainait oly zseniálisan dolgozta fel, hies humoreszkjében, hogy a hallgató öt-hat valcertainát egyszerre hall, úgy, hogy szinte hihetetlennek tetszik, hogy mikép kerül mindez ki egyidejűleg egy zongorából. Emellett az egész gyönyörű szép harmoniába olvad, s a klasszikus zene magaslátára emelkedik. Természetesen mindez oly hihetetlenül nehéz, hogy csak az egy Rosenthal adhatja elő, aki azt komponálta. — A hirneves mester e kompozíciót a Zenekedvelők Körének január 4-iki hangversenyén fogja előadni. — Ezt megelőzőleg egy-egy szonátát játszik Beethoventól (Appassionata) és Chopintól (H moll), majd egy sorozat bájos apróságot. Ritkán történt meg, hogy egy hangverseny jegyeit annyira szétkapkodják, mint ezuttal történt. Az előjegyzett napi jegyek Hegedűs és Sándornál január

hó 2-gi tartatnak fenn, azontul utabb jelentkezőknek adatnak ki.

Jegyek árai: 6 korona és 5 korona. Allóhely 2 korona 50 fillér.

Debreczen mulasztásai.

(s—s.) A városi tanács a városfejlesztési nagy programban 5.000.000 koronát vett fel a burkolási terv végrehajtására. Ez az összeg meg is volt szavazva s ez idáig rendben is volna. Csak az a baj, hogy ezt az 5 milliót a nagykölcsonból akarják a burkolásra fordítani, de a kölcsönpénz nincs meg. kövezetre pedig *mindenképen szükség van*, akkor is, ha a nagy program többi részét felfüggesztjük.

Azzal most érdemileg nem akarunk foglalkozni, hogy mi az ördögnek ámitjuk magunkat olyan program végrehajtásával, a mi 66.523,930 korona és 66 fillérbe kerül, mikor ebből az összegből csak éppen a koronák hiányzanak.

Ilyesmi csak valami lázas felbuzdulás pillanatnyi beszámíthatatlanságában keletkezhetik az emberek agyában.

Annyi bizonyos, hogy már jó egy pár évtizede itt ténfergünk a moszatban.

De azért boldog együgyűséggel valami fenomenális dolgokról ábrándozunk s e közben elfelejtjük minden siralmas elmaradottságunkat.

A burkolásra pedig nincs pénzünk. De nem is lehet, mert míg az összes mellékutca gyalázatos állapota Mandzsuria legelhagyottabb vidékeire emlékeztet, addig a főutca egynemely foltját méregdrága aszfalttal burkoltatjuk.

Ugyanis a tekintetes Tanács ionak látta az aszfaltozást minden árleítés nélkül a Magyar Aszfalt Részvénytársaságra bizni, melynek négyzetméterért 9 korona 10 fillért fizetett a ref egyház épülete, a kereskedelmi és iparkamara új székháza előtti burkolásért s mint halljuk: ennyiért fogja az új városi bérház előtti teret is aszfaltozni. holott tudomásunk van róla, hogy ezt a munkát más városokban 8 koronájával végzik négyzetméterenkint.

Most pedig fentartással ugyan, de az előre való védekezés céljából közöljük, hogy ugyanez a társaság a kocsiutak aszfaltozására négyzetméterenkint 22 koronával tett ajánlatot samilyen bőkezűek, sőt pazarlók vagyunk, no meg amilyen szerencsésé van ennek a társaságnak éppen nálunk, meg is kapja ezt a képtelen magas összeget. ha a közvélemény fel nem zudul ez ellen. És fel is kell emelnünk tiltakozó szavunkat, mert ilyen burkolást más igen megbízható cégek 12 koronájával szivesen vállalnak.

Tessék most már egy pár ezer négyzetmétert a 10 korona árkülönbözettel megszorozni. Igen szép kis összeget nvernénk már csak ilyenformán is, amiből bizony egy-két mellékutca városhoz illő kikövezése igen szépen telnek ki.

Rájövünk tehát lassacskán, hogy miért nincs nekünk éppen arra pénzünk, amire legjobban kellene. De meg arra is, hogy miért kell a háztulajdonosoknak „kövezet” címén olyan összegeket fizetniük, mikor ez nincs is meg. Természetesen a háziurak sem hozzák meg ezt az áldozatot a „közjó” érdekében, hanem az illetéket egyszerűen a lakóra hárítják, aki aztán nyögheti és szidhatja ezt a keserves állapotot. Nincs ember, aki terhen segítene. Ha egy magához hasonló nvomorultnak panaszkodik, az legfeljebb még különbekkel áll elő — vigasztalásul. Akik pedig éppen az ilyen kizsákmányolásból élnek, még pedig jól élnek, jobbról-balról vonogatják a vállalkat.

A tanács eljárása különben teljesen érthetetlen, mert a legkisebb közigazgatási gyakoronok is tudja, hogy *közmunkát árleítés nélkül kiadni nem szabad.*

Itt tehát csakugyan nem marad egyéb hátra, mint az illető köztisztviselőt felelőségre vonni.

Mert hát uraim, hiába, mi polgárok igen nehéz időket élünk s igen keservesen tudunk --- egypár sorskegyeltjét kivéve — az éle-

ten átvergődni s ha ennek tetejébe a köztisztviselő is szórja — már akár rossz-, akár jóhiszeműen — a közvagyon, akkor ne csodálkozunk, hogy ebek harmincadára jutunk egymásután s városunkban egészséges gazdasági élet nem tud kifejlődni.

Ha ilyesmi iránt a tanácsnak nem volna érzelme, meg kell azt neki világosan magyarázni.

Magáról a kövezésről most még csak annyit, hogy a papíron már meglévő burkolási tervet végre is kell haitani és pedig inkább ma, mint holnap.

Ennél sürgősebb, fontosabb feladat most nincs.

Az egyetem, kulturpalota, ui városháza, új színház meg vígadó, mind-mind csak ezután következhetik. Mert olyan „városban”, melynek becsületes burkolata nincs, semmit sem lehet létesíteni, legfeljebb talán a — hidegvizgyógyintézetet, ahova azokat kell küldeni, akik Debreczen általános kövezését primitív gondolkodásukkal meg akarják akadályozni.

Történelmi pillanat

A képviselőház ülése

A képviselőház mai ülésén történelmi jelentőségű pillanatok voltak azok, amikor Lukács László miniszterelnök benyújtotta a választójogról, vagy amint hivatalosan szól az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslatot.

A fontos ülésről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Féltizenkét órakor Tisza István gróf elnök nyitotta meg az ülést. A kormány tagjai, élükön Lukács László miniszterelnökkel megjelentek. Az elnöki bejelentések során Tisza István gróf közölte a Házzal, hogy Fejérváry Géza bárót, a magyar testőrség kapitányává nevezte ki a király. A miniszterelnök ur kíván szólni.

Lukács László miniszterelnök: Tisztelt Ház! Van szerencsém betérjeszteni a törvényjavaslatot indoklásával és az ahhoz tartozó mellékletekkel együtt az országgyűlési képviselők választásáról. Kérem, méltóztatassék itnézkedni, hogy a javaslat, amely ki van nyomtatva, szétosztassék. Kérem továbbá, méltóztatassék a javaslat tárgyalásának előkészítése végett 40 tagu bizottságot választani. (Élénk taps.)

Elnök a miniszterelnök indítványa alapján mondja ki a Ház határozatát. A bizottság megválasztása iránt az elnök később tesz javaslatot.

Beöthy László kereskedelmi miniszter benyújtja az Adriai tenger-hajós társaság szerződésének törvényjavaslatát. A javaslat két szakaszból való. Az egyik szakaszban a szerződést 1914-ig meghosszabbítja, a másik szakaszban a törvényhozás fentartja magának a jogot, hogy a szerződést esetleg 1924-ig meghosszabbítsa.

Elnök: Mivel a képviselőház legutóbbi ülésén kimondotta, hogy január 20-ig érdemleges ülést nem tart és a formális ülések összehívására az elnökségnek felhatalmazást adott, a további ülésekre vonatkozólag nem kell indítványt tennem. Hátra van még a jegyzőkönyv hitelesítése.

Néhány perc múlva hitelesítették a jegyzőkönyvet, mire az ülés véget ért. Az ülés után Tisza felkereste Lukácsot és visszavonult vele a miniszterelnöki szobába.

Irodalom

— **A kaszinói Kazinczy-pályázat.** A Kazinczy-pályázat, melyet minden évben a kaszinó szokott hirdetni főiskolai tanulók részére és amelyet a Csokonai-kör szokott megbírálni, az idén sem járt nagyobb eredménnyel, mint az utóbbi években, mert a kitűzött határu pályátételre összesen 9 mun-

ka érkezett, u. m. két tudományos dolgozat, két eredeti költemény és öt műfordítás. A Csokonai-kör elnöksége a tudományos pályaművek megbírálására dr. Ferenczy Gyula, dr. Kovács Gábor és Zoltai Lajos választmányi tagokat kérte föl, a verses pályaművek megbírálására pedig dr. Mitrovics Gyula, Pápai József és Zivuska Andor választmányi tagokat. A pályázat fölött a Csokonai-körnek januári választmányi ülésén fog dönteni.

Az elmúlt év áldozatai.

Vagyonbukott cégek a törvénytérületén.

Mint valami hatalmas lavina váratlanul, nagy robajjal s elementáris erővel zuhant a közgazdasági élet munkával és áldással teljes völgykatlanába beláthatatlan hegyek ormával a közgazdasági válság görgetege. Ahol elhaladt, letörte a galyakat, összeropantotta az épületeket és sokáig nem terem fü, fa, virág a nyomán. Vérrel és áldozatokkal tele a közgazdasági élet országútja s mint valami dúló háboru után, megritkultak a sorok. S a betegség mikrobái ma is pusztító sejteket vájnak sok egészséges vállalat restébe. Oly vállalatok omolnak össze márolholnapra, melyeknek akcióképessége, ereje normális körülmények között csak a legnagyobb bizalomra és fejlődésre nyújthatott volna alapot. De jött ez a nagy kárhozat, elemi csapásszerű váratlan rombolás s mint a szamum szele, lehelletével elszáritotta az ereket, kiegézte a fák tövét s a legerősebb intézeteket, a magánvagyon erejét ledöntötte és porba omlasztotta.

Az ideai vértelen háboru volt ennek a nagy országos roppanásnak az induló pontja s féltő, hogy még mindig nem ült le a háborús és nincsen csend ott, ahonnan a békeség áramlatát várja a megroppant ipar és kereskedelem hajója. Most, amikor utolsó perceit éljük a múlt év megpróbáltatásainak s szemünket végigjártatjuk az összeomlott épületeken, lehetetlen hogy a részvét és remegés érzete nélkül haladjunk el mellettük. Vajjon mit hoz az új esztendő.

S mint amikor egy földrengés elmúlt, a geológusok keresik, kutatják az okot, ami a romlást hozta és a rögökből is következtést igyekeznek levonni, mi is összeállítottuk az elmúlt év közgazdasági áldozatainak névsorát s ezekből a következő listát adjuk közre.

Debreczenben az elmúlt év folvámán a következő cégek és vállalatok mentek csödbe:

Fried L. Lajos, fűszerkereskedő.
Gósi Miklós, bazáraru.
Bógen Testvérek, férfiruha üzlet.
Reichmann Lipót, divatár.
Györffy Testvérek, férfi divatár.
Nagy Emil.
Schiff Zsigmond, rövidár.
Mártonfalvy Emilné, szücs.
Özv. Schwartz Jónásné.
Grósz Hermann, borkereskedő.
Albert László.
Holstein Miksa.
Klein Béla, fűszerkereskedő.
Hevesi Gyula, szénkereskedő.
Rochlitz és Schultz, betonvállalkozása.
Weinberger és Lónyai, cipőkereskedők.
Lefkovichs Jakab, részletüzlet.
Márton Ferenc, norinbergi áru.
Horváth Gábor.
Kertész Miklós hagyatéka, fűszerár.

Farkas és Fried, fűszerár.
Neumann Nándor, vegyészeti gyár részvénytársaság.

Rosner Árminné, kávéház és szálloda.
Nasch József utóda, norinbergi.
Füstös Dezső, kézimunka üzlet.
Nagymagyaralföldi Építő és Műszaki Vállalat r.-t.

A vidéken:

Nagy József, Egyek.
Zoltán Jakab, Püspökladány.
Glücklich Hermann, Hajdunánás.
Stenczinger Pál, Nádudvar.
Rosenfeld Ferencz, Vámospercs.
Deutsch Hermann, Püspökladány.
Görög János, Hajduszoboszló.
Fehérváry Imre, Hajduböszörmény.

Színház

HETI MŰSOR:

SZERDA: Délután *Próbaházasság*, népszínmű. (Bérletszünet.)

SZERDA: Délután *Ujévi vigestély*. A színtársulat összes tagjainak közreműködésével. (Bérletszünet.)

CSÜTÖRTÖK: *Kis gróf*, operett. Kormos Ferenc ujonnan szerződött tag felléptével. (A bérlet.)

PÉNTEK: *Éva*, operett. (B bérlet.)

SZOMBAT: *Erős láncok*, vigjáték. Ujdonság. (C bérlet.)

VASÁRNAP: Délután *Trencz báró*, operett. (Mérsékelt helyárrakkal.)

VASÁRNAP: Este *Erős láncok*, vigjáték. — (Kisbérlet.)

Ujévi vigestély. Holnap este eltérve a szokásos rendes előadásoktól, nagy vigestélyt rendez, az igazgatóság rábizva a művészi személyzetre, hogy mindenki izlése és tudása szerint adjon elő egy-egy jó magán, vagy kettős jelenetet. Ez estélyen lesz ének, tánc, szavalt, tréfás jelenetek, monológ és dialóg. Résztvevők: Borbély Lili, Halasi Mariska, Vajda Ilonka, Csanády Irma, M. Tordai Erzs, Aranyossi Nusi, Schottné Gizella, Falussy István, Székely Gyula, Kormos Ferenc (ujjonan szerződött tag), L. Farkas Pál, Kassay Károly, Szabó Gyula, Az előadáson conferencier szerepét Lajthay Károly vállalta magára.

Erős láncok. A Vigszínház e legsikerültebb vigjátékára nagyban folynak az előkészületek. A darabot Császár Ernő nagytehetségű rendezőnk rendkívül ambícióval végzi a rendezői munkálatokat, hogy e szombati bemutató előadás fényes sikert arasson. A főszerepek Szilágyi Ernő, Halasi Mariska, Vajda Ilonka, Bérczi Ernő, Kemény Lajos, Kormos Ferenc, Szabó Gyula, L. Farkas Pál, Pető Pál, M. Tordai Erzs és Vámos Gizi kezeiben vannak.

APOLLO mozgósínház

Piao- és Miklós-utca sarok.

Folytonos bemenet!

Telefon 762.

Ma délután 3 órától és holnap 6 órától állítjuk

Sláger kép! Csak két nap! Sláger kép!

:: A „Nordisk Films Compagnie” szenzációs cirkusz drámája ::

CSE PÜRÁGÓK.

Artista történet 2 felvonásban.

!! 2000 szereplő. !! —o— !! Csoda rendezés !!

Délután három órakor fél árak.

Legközelebb nagy ujdonság!

A CSIKÓS.

A Hortobágyon eszközölt felvétel. És

VIGYÁZZ A NŐRE!

Bohózat 3 felvonásban. Irta Georges Feydeau

Az új választójog.

Magyarország állami és politikai fejlődésének korszakos eseménye játszódott le ma a képviselőházban. Lukács László miniszterelnök általános feszült figyelem közt ma nyújtotta be a választójogi reformról szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslat ismertetése.

A magyar választói jogrendszer mélyreható reformálását általánosan ismert okok teszik elkerülhetetlenné. Választói jogunk egészben véve ma is az 1848. évben lefektetett alapokon nyugszik, mert 1874. évi választói törvényünk lényegileg megtartotta azt a vagyoni és értelmi cenzust, amelyet az 1898. évi törvényhozás megállapított. A parlamenti reform szükségét ennek a nagyon is elavult választói jognak szűkkörű és igazságtalan rendszere érlelte meg, különösen pedig az a két visszasság, hogy egyfelől a ma uralkodó választói jogcím: a földbirtok-, illetőleg a földadóminimum egyes országrészek, vármegyék, sőt egyes választókerületek területei szerint is kirívó aránytalanságokat mutat s hogy másfelől az ipari munkásság a választói jogból jóformán ki van zárva. A választójogi visszasságokat fokozza a választókerületek aránytalansága és a választókerületek székhelyén végbemenő centralizált választási eljárás tarthatatlan volta.

Mindezeknek a visszasságoknak orvoslására törekszik a kormány választójogi reformjavaslata és az azzal kapcsolatos további törvényhozási intézkedés.

A törvényjavaslat az értelmi cenzus alapján épül fel. A politikai jogok gyakorlásához az értelmiségnek vagy iskolavégzés után közvetlenül, vagy ennek hiányában más módon közvetve igazolt bizonyos mértékét követeli meg. Az értelmiség különböző fokához képest különbözőképp állapítja meg a javaslat a választói jog feltételeit.

A javaslat négy értelmiségi fokozatot különböztet meg és e fokozatok szerint a választóknak négy csoportját.

Az első csoportba tartoznak a középiskola nyolc osztályát végzettek: ezek huszonnégy éves kor elérése után minden különös feltétel nélkül választók.

A második csoportba tartoznak az elemi iskola hat osztályát vagy az ennek megfelelő kereskedelmi, vagy ipari tanfolyamot végzettek: ezek a harminc éves kor elérése után bírnak választójoggal; ha a gazdasági önállóság vagy egyéni megbízhatóság minimális mértékét megütik, aminek ismertető jele vagy az, hogy az illető adót fizet és pedig bármilyen csekély összegűt, vagy bármilyen foglalkozás, vagy alkalmazás a kereskedelem, vagy ipar körében, vagy jobbfajta munkakör (munkavezető, kertész, vincellér, stb.) az őstermelés körében, vagy a katonaságnál elért altiszti fokozat, stb.

A harmadik csoportba csak az irni-olvasni tudók tartoznak, szintén harmincéves korhatárral. Ezeknél az előző csoportnál felállított feltételek némelyikét hosszabb (2-5 évi) szolgálat megkövetelése csekély mértékben szigorítja, aki pedig ebben a csoportban minimális vagyoni alapján választó, annál 20 korona adóminimumot vagy nyolc holdnyi ingatlan követel meg a javaslat.

Végül a negyedik csoportba az analfabéták tartoznak, szintén harmincéves korhatárral. Ez az egyetlen csoport, amely csak vagyoni cenzus — 40 korona adóminimum, vagy 16 holdnyi ingatlan alapján szerzi a választójogot.

A jelenlegi törvény alapján választójoggal bíró egyének e jogukat a személyükre vonatkozólag megtartják.

A javaslat rendszerében tehát minden feltétel nem korlátozás, hanem ellenkezőleg a választók egy-egy kategóriáját a közéleti megbízhatóság valamely ismertető jele alapján meghatározó kellék, tehát a jogkiterjesztés egy-egy mértékdjelzője.

A jelen javaslat nem elvileg, hanem csak annyiban tér el az előző tervezetektől, amennyiben a többi ismeretes javaslat egy csapásra majdnem 150%-al szaporítaná,

vagyis közel 3 millióra emelné a választók számát, amivel egyszerre felidézne a radikális választói jog minden veszélyét; míg a mostani javaslat egyelőre a mi viszonyainknak megfelelő olyan arányu jogkiterjesztést tervez, amely már most választói joghoz juttatja minden társadalmi rétegnek — ezek közt a politikai nemzet köréből jelenleg jóformán teljesen kizárt munkásosztálynak is — minden arra érdemes tagját, és emellett törvénymódosítás nélkül évről-évre közelebb visz bennünket az általános választói jog felé.

Céltalan korlátozások.

A megbízhatóság biztosítékául a jelen javaslat kidolgozását megelőző tárgyalások során az egy évnél hosszabb domiciliumot — egy helyben lakást — a lakás bizonyos minőségét és a betegpénztári tagságot emlegették, de ezek egyike sem alkalmas fokmérője annak, hogy valaki megérett-e a választójogra. Ezért a javaslat e kellekek felvételét mellőzte.

A lakáscenzus mellett felhozott érvekkel szemben az indoklás kimutatja, hogy a lakáscenzusnak falun nincs gyakorlati jelentősége a városokban és Budapesten pedig a lakásnyomor következtében a legszegényebb lakáscenzus is a választójogra megérett elemek nagy tömegét zárna ki.

Az ipari munkásság a reformban.

A törvényjavaslat egyik főterekvése az, hogy minél több jogcím felállításával, minél több kapu feltárással nyisson utat az ipari munkásoknak a választói joghoz; hogy az osztálynak minden értékesebb tagja egy vagy más módon érvényesüléshez juthasson.

Amíg másoktól, tehát az összes mezőgazdasági elemektől is, általában véve az elemi iskola teljes elvégzését kívánja meg: az ipari munkásoknál aránylagosan megelégszik az ipari tanonciskolával is, amelynek elvégzését az iparostanoncokra nézve már az 1884. évi ipartörvény kötelezővé tette. — Ugyancsak minősíteni fog a választójogra az államilag szervezett különböző iparszaktanfolyamok elvégzése, minden előzetes iskolai képzettség kimutatása nélkül is.

Különböző címek alapján az ipari munkásság szakképzett része a maga egészében jut választói joghoz, de azonfelül egyszerre politikai jogokhoz jut a többi jogcímen egyáltalában az ipari munkásosztálynak minden számottevő eleme — mondhatjuk — a választói korban lévő ipari munkásoknak olyan tekintélyes százaléka, hogy az eredmény minden méltányos érdeket és tárgyilagos kívánságot kielégíthet.

A szolgálat állandósága.

Ha az értelmi cenzus alapjára helyezkedünk és az egyszerű irni-olvasni tudást a munkásoknál sem fogadhatjuk el kielégítő minősítésül, ha továbbá sem a hosszabb tartamu domicilium, sem a betegsegélyző pénztári kötelék, sem a munkabérminimum nem szolgálhat korrekívum gyanánt: akkor a munkásosztálynak iskolát nem végzett, tehát az értelmiség legalsó lépcsőjén álló rétegével szemben nem kínálkozik más korrekívum, mint a szolgálat állandósága.

A szolgálati viszonyoknak a termelés különböző ágaiban, különösen a gyáripár egyes nemeinél való különbözősége viszont arra utal, hogy megfelelően tekintetbe vegyük az eltérő viszonyokat, ami a javaslatban meg is történt.

Hogy az állandó szolgálati idő mérsékelt (két éves) tartamának munkásokkal szemben mennyire nem túlzott követelmény, annak megvilágítására szolgál az az adat, hogy a javaslat alapján az iparforgalmi munkásosztály köréből 255, 562 egyén lesz választó.

E kategóriák köréből jelenleg választó összesen 44, 238, tehát az ipari munkásság választóinak száma a javaslat szerint 211, 324-gyel, az összes választók tervezett létszámemelésének egy negyedével gyarapodik.

Az őstermelők.

Az ipari munkásotály ilyen előtérbe állításáért viszont nem érheti a javaslatot indokoltan az a szemrehányás, hogy a többi társadalmi réteggel és pedig úgy az őstermelési vagyontalan elemekkel, mint a törpe birtokossággal szemben igazságtalan mértékkel mér.

A javaslat szerint a jelenlegi választók — korhatárra, értelmi és vagyoni cenzusra való tekintet nélkül — egyénileg megtartják választói jogukat. Ez a több évtizedre szóló átmeneti intézkedés elsősorban határozottan az őstermelés köréhez tartozó kisebb elemek javára szolgál és a javaslatban az őstermelőkre vonatkozó rendelkezések is széleskörű jogkiterjesztést eredményeznek.

1.900.000 választó.

A javaslat alapján a választók száma mindenestre meg fogja ütni az 1.900.000-et. A jövődöbeli választóknak ez a száma Magyarország 18.264.533 lelket tevő összes népességének 16,4%-át teszi, míg a jelenlegi választók csak 5,9%-át. Ha a jelenlegi javaslatban megállapított korhatárt vesszük alapul, a 30 éven felüli irni-olvasni tudó magyar állampolgároknak jövőre már 67,3%-a, tehát igen erős abszolút többsége élhet a képviselőválasztás jogával, míg jelenleg csak 35,0%-a van e jognak birtokában.

A nemzetiségek aránya.

A javaslat indokolása párhuzamba állítja, hogy a magyar és egyéb anyanyelvűek hány százalékát teszik az összes lélekszámnak s hány százalékát tették volna az 1905. évi tervezet választóinak a gróf Andrássy által kontemplált szavazatoknak, hány százalékát teszik továbbá a jelenlegi s fogják tenni a javaslat szerint a jövőbeli választóknak:

Magyar anyanyelvűi:

Az összes népességben 54,5.

Az 1905. évi tervezet szerint 58,7.

Az 1908. évi javaslat szerint 61,8.

A jelenlegi választók közt 59,6.

A jelen javaslat szerint 60,2.

A magyar anyanyelvűek aránya mind a négy választójogi rendszer szerint jóval túlhaladja a magyarságnak az összes népességben elfoglalt arányát s tulajdonképpen elég közel áll egymáshoz. Legkisebb a Kristóffy, legnagyobb az Andrássy javaslata szerint. De nem szabad feledni, hogy Andrássy javaslata vinne legnagyobb tömegeket az urnák elé s a három szavazattal bíró választó is csak egy ember, akít könnyen megfélemlíthet a műveletlen és fanatizált tömegek nyers ereje. Az a másfél százaléknyi különbség tehát a magyarság javára, amellyel Andrássy javaslata bír a most benyújtott javaslattal szemben, korántsem oly nagy, hogy alkalmas volna ellensúlyozni a plurális rendszerben rejlő veszélyeket.

Jogegyenlőség.

A tervezett parlamenti reform a magyar állam hagyományos szabadelvűségéhez hiven a jogegyenlőség alapján áll s egyetlen olyan kelleket sem állít fel, amely az ország bármely idegen ajku állampolgára számára elérhetetlen, vagy nehezebben megközelíthető feltételt jelentene. Bármilyen nemzeti-ségű állampolgár a választói jogot teljesen azonos feltételek mellett szerezheti meg, mint a magyar anyanyelvűek.

Befejezésül meg kell még állapítani, hogy e javaslat jóval tágabb keretekben mozog, mint aminőt a miniszterelnök ez év tavaszán terjesztett az ellenzéki pártok elé.

A nők követelése.

A törvényjavaslat a választói jogot csak a férfiaknak kívánja megadni. Nem azt jelenti ez, mintha ez a kormány a nő közéleti szereplésének jelentőségét alábecsülné. A miniszterelnök kifejté az indokolásban, hogy nagy súlyt helyez a nő közreműködésére, különösen a szociális gondoskodás, az emberbaráti intézmények, intézkedések terén, ahol a nő valóban megbecsülhetetlen részese és munkatársa nemcsak a társadalmi tevékenységnek, hanem a modern irányban fejlesztendő közigazgatásnak is. Az egész magyar jogfejle-

dés is a nő megbecsüléséről tanuskodik. De amidőn olyan nagy új választóközönséget kell a legfontosabb politikai jog gyakorlásába belenevelni, amely azonban rövid idő alatt megközelíti a mait, nem volna időszerű az átmenet megrázkódtatásait azzal fokozni, hogy a politikai küzdelmekbe éppen most bevonjuk a nőt is, aki viszont csak veszítene azáltal, ha a gazdasági versenyben sem kiegyenlített ellentéteket a pártellentét fokozná. A mai, még ki nem forrott viszonyok mellett nem is lehetne olyan cenzust találni, mely ne vezetne nagy igazságtalanságokra.

Titkos szavazás.

A javaslat behozza a titkos szavazást Budapest székesfővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban s a titkos szavazásra olyan eljárást kíván megállapítani, amely a titkosság kijátszását időformán lehetetlenné teszi. Senki sem tudhatja meg, hogy a szavazó a szavazóhelyiségben neki átadott, át nem látszó borítékba, abba a külön helyiségbe, ahova senki nem követheti, a jelölteknek ott fekvő szavazólapjai közül melyiket helyezi. Bizonyos azonban, hogy a szavazásnak ez a kifogástalan technikája ügyességet és értelmességet kíván. Mindez a nagyobb, felettebb városok lakosságában sokkal inkább megvan, mint a falu és kisváros átlagos közönségében. Épp úgy könnyebben lehet a nagyobb városban a szavazáshoz szükséges dologi berendezések kérdését megoldani.

De a mélyebben fekvő feltételek is inkább megtalálhatók a nagyobb városban ahhoz, hogy a titkos szavazás betöltse hivatását.

Nyilvános szavazásnál természetesen nagy városban is százféle módon ellenőrizhetik a választót a hivatalfőnökök, gyárigazgatók, szakszervezeti vezetők stb. Nyilvános szavazásnál tehát mind a szervezetlen, mind a szervezett tömegek egyaránt terrorizálhatók. Titkos választásnál azonban a szervezetlen választónak jobb a helyzete. Ugyanis a függő helyzetben levő, de nem szervezett választó politikai magatartása a választási eljárásán kívül a nagyobb városban nehezebben ellenőrizhető. Az ilyen választót nem igen fenyegeti az a veszély, hogy nyilatkozatait ellesik, nézeteit kikémlelik s ezen az alapon megállapítják, hogy másképpen szavaz mint ahogyan várják tőle. A szervezetek keretébe nem tartozó választó tehát nagyobb városban titkos szavazás esetében rendszeresen megvan védve a terrorizálással szemben.

Ami viszont a szervezett szavazókat illeti, ezek politikai magatartását vezéreik állandóan figyelemmel kísérik s a szavazás titkossága ellenére is számon kérik ugyan, de ennek a választások eredménye szempontjából nem sok a gyakorlati jelentősége. Ugyanis Budapesten és nagyobb vidéki városokban, aki valamely szakszervezet tagja, az rendszerint amúgy is a szocialdemokrata párt szavazója.

A vidéki kerületekben ellenben a titkos szavazás elleni aggodalmakkal szemben a mai viszonyok mellett nem talált a kormány a nagy városokra vonatkozólag kifejtettekhez hasonló megnyugtató ellenérveket. A titkosság a vidéken a terrorisztikus és fanatizáló vezetés alatt álló tömegeknek — tehát egyes nyelvterületeken a nemzetiségi tuzóknak használta. Ugyanez áll más, esetleg felforgató, szélső irányzatokról is, amelvnek vidéken szintén nem kedvez a szavazás nyilvánossága.

A választás decentralizálása. (Kerületek beosztása.)

A választókerületek és azok székhelyének megállapításáról külön törvény fog rendelkezni. Ezt a külön törvényt az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvénnyel egyidejűleg kell majd kihirdetni. E két új törvény közt fennálló szerves kapcsolat a junktimot természetessé teszi. A választókerületek új beosztására vonatkozó törvényjavaslat benyújtása a lehetőséghez képest mielőbb, de mindenesetre oly időben van tervbe véve, hogy mindkét törvény megalkotása és kellő időben való életbeléptetése biztosítva legyen.

A javaslat decentralizálja a választási eljárást, amennyiben a választókerületeket szavazó körökre osztja.

A szavazó köröket úgy kell megállapítani, hogy minden r. t. város és lehetőleg minden olyan nagyközség és körjegyzőség, amelyben a választók száma az 1000-et meghaladja, külön szavazókört alkosson.

Kapcsolatos reformok.

Megalkotandó a polgárok választói joga elleni büntetendő cselekményekről és a képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló törvények. A parlamenti reform mind a büntető törvénykönyv (1878: V. t.-c.) Első része VIII-ik fejezetének, mind az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló 1899: XV. t.-cikknek revízióját és az új jogrendhez képest megfelelő átalakítását elkerülhetetlenné teszi.

Ugyancsak a parlamenti reform természetes következményeképp revízió és újabb szabályozás alá kell venni az önkormányzati választójogot is.

Egyébként a törvényjavaslat részletesen felöleli az aktív és passzív választói jogra, a szavazókörök megalkotására, a központi választmányokra, az állandó választói névjegyzékek elkészítésére és évenkénti kiigazítására, a választási eljárásra ennek körében különösen a nyilvános és titkos szavazás módjára, továbbá a választók összeírásánál, a névjegyzéknél és a választási eljárásnál közreműködő közegeknek, valamint az összes közhivatali alkalmazottaknak a választói joggal összefüggő fegyelmi felelősségére, az e téren előfordulható kihágásokra vonatkozó, végül az új törvény végrehajtásakor szükségesnek mutakozó különféle átmeneti jellegű rendelkezéseket.

Boldog ujévet!

Beszélgetés a feleségemmel

— Kedves fiam, itt volt a postás, a távirás és az ajánlott, meg az expressz hordó.

— Négy korona.

— A házmester, a viceházmester, meg a szemetes.

— Hét korona.

— Nem, nyolc.

— Hét?!

— Nyolc.

— Mert van „alszemetes“ is. Ugy mint házmester és viceházmester, van szemetes és alszemetes.

— Nem értem.

— Én sem, de így van. És ez már a nyolcadik korona. Amint itt volt a kilencedik korona: a kéményseprő is.

— De hisz én nem hívtam. Csak a mult héten volt nálunk utoljára?!

— Az mindegy, de itt volt. És ez szintén egy korona.

— Édesem, én igazán nem értelek. Hisz ezen a jögon az egész város hozzám jöhet koronáért.

— Jön. Egészen biztosan. A mészáros, az ebesei vizes, a szódavizes. A pénzkilhordó és pénzbeszedő...

— Az összes jótékonycélu intézetek alkalmazottai...

— A hitközségi szolga, szinlaposztó és kellékes.

— A kellékes. Akinek a színházi butorokat kölcsönöztem. Quo jure?!

— Mint alkellékes.

— Az más. Szeretem, ha tiszta előttem a helyzet... folytatd!

— Folytatom. Elhozták az új közigazdasági folyóiratot is. A „Takarékosság“-ot.

— De hisz én nem rendeltem.

— Nem baj: mutatványszámot hoztak belőle.

— Szintén egy korona?

— Nem: kettő. A szerkesztő ur maga hozta. Igen intelligens arcu ember. Nem alázhattam meg egy koronával. Negyedévre előfizettetm...

— De édesem!...

— Semmi de!... Tudod, hogy tartozunk ezzel társadalmi állásunknak.

— De hisz már tizennégy napi, heti, havi és időszaki lapot járatok.

— Éppen azért, egygyel több már úgy sem számít.

— De tagja vagyok az összes kaszinóknak...

— Itt voltak.

— Dalegyleteknek.

— Eljönnek.

— Jótékonyági egyesületeknek... A fizetésem pedig éppen nem áll arányban az immár elviselhetetlen drágasággal. Tegnap is egyik váltómat megavatolták.

— A másikat peresítették. Éppen most hozta a szolgálta az idézést... Egy koronát adtam neki.

— A végrehajtó nem volt itt?

— De igen... Azt mondta, boldog új évet kíván.

— Koronát nem adtál neki?!

— Hová gondolsz? Az összes éksze-reimet adtam át... nehogy krajcár nélkül maradjak. Mindjárt jönnek a többi — „uj-évesek“.

(Kivülről kopogtatás, a feleségem felugrik, veszi a retiküljét és koronák csörgése között kimegy. Egy siketnéma gyermek levelet nyujt felé: B. u. é. k.

Conferencier.

LEGUJABB

Éjjeli telefontudósítás

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA KÖVETELÉSEI.

Belgrád, december 31.

Mi igaz belőle, mi nem, azt nem lehet ellenőrizni, de komoly politikai körökben hirtelzik és a Politika is tudomást vesz róla mai számában, hogy a hármasszövetség hatalmai — Orosz-, Francia- és Angolország — legközelebb erőlyesen fel fognak lépni az osztrák-magyar monarchia követelése ellen. A pétervári, párisi és londoni kormányok állítólag már meg is egyeztek egymással e részben.

DÖNTSENEK A HATALMAK.

Konstantinápoly, december 31.

Resid pasa a portától távirati utasítást kért, hogy megszakítsa-e a béketárgyalásokat, miután a bolgár delegátusok ridegen visszautasították a török kormány feltételeit. Válasz még nem ment Londonba. Kiamil pasa nagyvezér a francia és orosz nagyköveteknek azt ajánlotta, hogy az ő kormányaik vegyék kezükbe a béke ügyét, miután Londonban a török javaslatokat visszautasították és a hármasszövetség még a hadjárat kitörése előtt kezességet vállalt a török birodalom épségéért.

Kiamil pasa nem idegenkedik attól, hogy hogy Ausztria-Magyarország döntsön, ha vállalja, ha azonban a monarchia erre nem vállalkoznék, akkor vagy a nagyhatalmakat

Az új választójog.

Magyarország állami és politikai fejlődésének korszakos eseménye játszódott le ma a képviselőházban. Lukács László miniszterelnök általános feszült figyelem közt ma nyújtotta be a választójogi reformról szóló törvényjavaslatot.

A törvényjavaslat ismertetése.

A magyar választói jogrendszer mélyreható reformálását általánosan ismert okok teszik elkerülhetetlenné. Választói jogunk egészben véve ma is az 1848. évben lefektetett alapokon nyugszik, mert 1874. évi választói törvényünk lényegileg megtartotta azt a vagyoni és értelmi cenzust, amelyet az 1898. évi törvényhozás megállapított. A parlamenti reform szükségét ennek a nagyon is elavult választói jognak szűkkörü és igazságtalan rendszere érlelte meg, különösen pedig az a két visszásság, hogy egyfelől a ma uralkodó választói jogcím: a földbirtok-, illetőleg a földadóminimum egyes országrészek, vármegyék, sőt egyes választókerületek területei szerint is kirívó aránytalanságokat mutat s hogy másfelől az ipari munkásság a választói jogból jóformán ki van zárva. A választójogi visszásságokat fokozza a választókerületek aránytalansága és a választókerületek székhelyén végbemenő centralizált választási eljárás tarthatatlan volta.

Mindezeknek a visszásságoknak orvoslására törekszik a kormány választójogi reformjavaslata és az azzal kapcsolatos további törvényhozási intézkedés.

A törvényjavaslat az értelmi cenzus alapján épül fel. A politikai jogok gyakorlásához az értelmiségnek vagy iskolavégzés útján közvetlenül, vagy ennek hiányában más módon közvetve igazolt bizonyos mértékét követeli meg. Az értelmiség különböző fokához képest különbözőképp állapítja meg a javaslat a választói jog feltételeit.

A javaslat négy értelmiségi fokozatot különböztet meg és e fokozatok szerint a választóknak négy csoportját.

Az első csoportba tartoznak a középiszkola nyolc osztályát végzetek: ezek huszonéves kor elérése után minden különös feltétel nélkül választók.

A második csoportba tartoznak az elemi iskola hat osztályát vagy az ennek megfelelő kereskedelmi, vagy ipari tanfolyamot végzetek: ezek a harminc éves kor elérése után bírnak választójoggal; ha a gazdasági önállóság vagy egyéni megbízhatóság minimális mértékét megütik, aminek ismertető jele vagy az, hogy az illető adót fizet és pedig bármilyen csekély összegűt, vagy bármilyen foglalkozás, vagy alkalmazás a kereskedelem, vagy ipar körében, vagy jobbjáta munkakör (munkavezető, kertész, vincellér, stb.) az őstermelés körében, vagy a katonaságnál elért altisztí fokozat, stb.

A harmadik csoportba csak az irni-olvasni tudók tartoznak, szintén harmincéves korhatárral. Ezeknél az előző csoportnál felállított feltételek némelyikét hosszabb (2-5 évi) szolgálat megkövetelése csekély mértékben szigorítja, aki pedig ebben a csoportban minimális vagyon alapján választó, annál 20 korona adóminimumot vagy nyolc holdnyi ingatlant követel meg a javaslat.

Végül a negyedik csoportba az analfabéták tartoznak, szintén harmincéves korhatárral. Ez az egyetlen csoport, amely csak vagyoni cenzus — 40 korona adóminimum, vagy 16 holdnyi ingatlan alapján szerzi a választójogot.

A jelenlegi törvény alapján választójoggal bíró egyének e jogukat a személyükre vonatkozólag megtartják.

A javaslat rendszerében tehát minden feltétel nem korlátozás, hanem ellenkezőleg a választók egy-egy kategóriáját a közéleti megbízhatóság valamely ismertető jele alapján meghatározó kellék, tehát a jogkiterjesztés egy-egy mértőldjelzője.

A jelen javaslat nem elvileg, hanem csak annyiban tér el az előző tervezetektől, amennyiben a többi ismeretes javaslat egy csapásra majdnem 150%-al szaporítaná,

vagyis közel 3 millióra emelné a választók számát, amivel egyszerre felidézne a radikális választói jog minden veszélyét; míg a mostani javaslat egyelőre a mi viszonyainknak megfelelő olyan arányu jogkiterjesztést tervez, amely már most választói joghoz juttatja minden társadalmi rétegnek — ezek közt a politikai nemzet köréből jelenleg jóformán teljesen kizárt munkásosztálynak is — minden arra érdemes tagját, és emellett törvénymódosítás nélkül évről-évre közelebb visz bennünket az általános választói jog felé.

Céltalan korlátozások.

A megbízhatóság biztosítékául a jelen javaslat kidolgozását megelőző tárgyalások során az egy évnél hosszabb domiciliumot — egy helyben lakást — a lakás bizonyos minőségét és a betegpénztári tagságot emlegették, de ezek egyike sem alkalmas fokmérője annak, hogy valaki megérett-e a választójogra. Ezért a javaslat e kellekek felvételét mellőzte.

A lakás-cenzus mellett felhozott érvekkel szemben az indoklás kimutatja, hogy a lakás-cenzusnak falun nincs gyakorlati jelentősége a városokban és Budapesten pedig a lakásnyomor következtében a legszegényebb lakás-cenzus is a választójogra megérett elemek nagy tömegét zárna ki.

Az ipari munkásság a reformban.

A törvényjavaslat egyik főtörekvése az, hogy minél több jogcím felállításával, minél több kapu feltárással nyisson utat az ipari munkásoknak a választói joghoz; hogy az osztálynak minden értékesebb tagja egy vagy más módon érvényesüléshez juthasson.

Amíg másoktól, tehát az összes mezőgazdasági elemektől is, általában véve az elemi iskola teljes elvégzését kívánja meg: az ipari munkásoknál aránylagosan megelégszik az ipari tanonciskolával is, amelynek elvégzését az iparostanoncokra nézve már az 1884. évi ipartörvény kötelezővé tette. — Ugyancsak minősíteni fog a választójogra az államilag szervezett különböző iparszaktanfolyamok elvégzése, minden előzetes iskolai képzettség kimutatása nélkül is.

Különböző címek alapján az ipari munkásság szakképzett része a maga egészében jut választói joghoz, de azonfelül egyszerre politikai jogokhoz jut a többi jogcímen egyáltalában az ipari munkásosztálynak minden számottevő eleme — mondhatjuk — a választói korban lévő ipari munkásoknak olyan tekintélyes százalékka, hogy az eredmény minden méltányos érdeket és tárgyilagos kívánságot kielégíthet.

A szolgálat állandósága.

Ha az értelmi cenzus alapjára helyezkedünk és az egyszerű irni-olvasni tudást a munkásoknál sem fogadhatjuk el kielégítő minősítésül, ha továbbá sem a hosszabb tartamu domicilium, sem a betegsegélyző pénztári kötelék, sem a munkabérminimum nem szolgálhat korrektívum gyanánt: akkor a munkásosztálynak iskolát nem végzett, tehát az értelmiség legalsó lépcsőjén álló rétegével szemben nem kínálkozik más korrektívum, mint a szolgálat állandósága.

A szolgálati viszonyoknak a termelés különböző ágaiban, különösen a gyáripár egyes nemeinél való különbözősége viszont arra utal, hogy megfelelően tekintetbe vegyük az eltérő viszonyokat, ami a javaslatban meg is történt.

Hogy az állandó szolgálati idő mérsékelt (két éves) tartamának munkásokkal szemben mennyire nem túlzott követelmény, annak megvilágítására szolgál az az adat, hogy a javaslat alapján az iparforgalmi munkásosztály köréből 255, 562 egyén lesz választó.

E kategóriák köréből jelenleg választó összesen 44, 238, tehát az ipari munkásság választóinak száma a javaslat szerint 211, 324-gyel, az összes választók tervezett létszámemelésének egy negyedével gyarapodik.

Az őstermelők.

Az ipari munkásosztály ilyen előtérbe állításáért viszont nem érheti a javaslatot indokoltan az a szemrehányás, hogy a többi társadalmi réteggel és pedig úgy az őstermelési vagyontalan elemekkel, mint a törpe birtokossággal szemben igazságtalan mértékkel mér.

A javaslat szerint a jelenlegi választók — korhatárra, értelmi és vagyoni cenzusra való tekintet nélkül — egyénileg megtartják választói jogukat. Ez a több évtizedre szóló átmeneti intézkedés elsősorban határozottan az őstermelés köréhez tartozó kisebb elemek javára szolgál és a javaslatban az őstermelőkre vonatkozó rendelkezések is széleskörű jogkiterjesztést eredményeznek.

1.900.000 választó.

A javaslat alapján a választók száma mindenesetre meg fogja ütni az 1.900.000-et.

A jövőbeli választóknak ez a száma Magyarország 18.264.533 lelket tevő összes népességének 16,4%-át teszi, míg a jelenlegi választók csak 5,9%-át. Ha a jelenlegi javaslatban megállapított korhatárt vesszük alapul, a 30 éven felüli irni-olvasni tudó magyar állampolgároknak jövőre már 67,3%-a, tehát igen erős abszolút többsége élhet a képviselőválasztás jogával, míg jelenleg csak 35,0%-a van e jognak birtokában.

A nemzetiségek aránya.

A javaslat indokolása párhuzamba állítja, hogy a magyar és egyéb anyanyelvűek hány százalékát teszik az összes lélekszámnak s hány százalékát tették volna az 1905. évi tervezet választóinak a gróf Andrássy által kontemplált szavazatoknak, hány százalékát teszik továbbá a jelenlegi s fogják tenni a javaslat szerint a jövőbeli választóknak:

Magyar anyanyelvű:

Az összes népességben 54,5.

Az 1905. évi tervezet szerint 58,7.

Az 1908. évi javaslat szerint 61,8.

A jelenlegi választók közt 59,6.

A jelen javaslat szerint 60,2.

A magyar anyanyelvűek aránya mind a négy választójogi rendszer szerint jóval túlhaladja a magyarságnak az összes népességben elfoglalt arányát s tulajdonképpen elég közel áll egymáshoz. Legkisebb a Kristóffy, legnagyobb az Andrássy javaslata szerint. De nem szabad feledni, hogy Andrássy javaslata vinne legnagyobb tömegeket az urnák elé s a három szavazattal bíró választó is csak egy ember, akit könnyen megfélemlíthet a műveletlen és fanatizált tömegek nyers ereje. Az a másfél százaléknyi különbség tehát a magyarság javára, amellyel Andrássy javaslata bír a most benyújtott javaslattal szemben, korántsem oly nagy, hogy alkalmas volna ellensúlyozni a plurális rendszerben rejlő veszélyeket.

Jogegyenlőség.

A tervezett parlamenti reform a magyar állam hagyományos szabadelvűségéhez hiven a jogegyenlőség alapján áll s egyetlen olyan kelléket sem állít fel, amely az ország bármely idegen ajku állampolgára számára elérhetetlen, vagy nehezebben megközelíthető feltételt jelentene. Bármilyen nemzetiségű állampolgár a választói jogot teljesen azonos feltételek mellett szerezhetheti meg, mint a magyar anyanyelvűek.

Befejezésül meg kell még állapítani, hogy e javaslat jóval tágabb keretekben mozog, mint aminőt a miniszterelnök ez év tavaszán terjesztett az ellenzéki pártok elé.

A nők követelése.

A törvényjavaslat a választói jogot csak a férfiaknak kívánja megadni. Nem azt jelenti ez, mintha ez a kormány a nő közéleti szereplésének jelentőségét alábecsülné. A miniszterelnök kifejté az indoklásban, hogy nagy súlyt helyez a nő közreműködésére, különösen a szociális gondoskodás, az emberbaráti intézmények, intézkedések terén, ahol a nő valóban megbecsülhetetlen részese és munkatársa nemcsak a társadalmi tevékenységnek, hanem a modern irányban felelősséget közlő igazgatásnak is. Az egész magyar jogfejlő-

dés is a nő megbecsüléséről tanuskodik. De amidőn olyan nagy új választóközönséget kell a legfontosabb politikai jog gyakorlásába belenevelni, amely azonban rövid idő alatt megközelíti a maikat, nem volna időszerű az átmenet megrázkódtatásait azzal fokozni, hogy a politikai küzdelmekbe éppen most bevonjuk a nőket is, aki viszont csak veszítene azáltal, ha a gazdasági versenyben sem kiegyenlített ellentéteket a pártellentétet fokozná. A mai, még ki nem forrott viszonyok mellett nem is lehetne olyan cenzust találni, mely ne vezetne nagy igazságtalanságokra.

Titkos szavazás.

A javaslat behozza a titkos szavazást Budapest székesfővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban s a titkos szavazásra olyan eljárást kíván megállapítani, amely a titkosság kijátszását időformán lehetetlenné teszi. Senki sem tudhatja meg, hogy a szavazó a szavazóhelyiségben neki átadott, át nem látszó borítékba, abba a külön helyiségbe, ahova senki nem követheti, a jelölteknek ott fekvő szavazólapjai közül melyiket helyezi. Bizonyos azonban, hogy a szavazásnak ez a kifogástalan technika ügyességet és értelmességet kíván. Mindez a nagyobb, fejlettebb városok lakosságában sokkal inkább megvan, mint a falu és kisváros átlagos közönségében. Épp úgy könnyebben lehet a nagyobb városban a szavazáshoz szükséges dologi berendezések kérdését megoldani.

De a mélyebben fekvő feltételek is inkább megtalálhatók a nagyobb városban ahhoz, hogy a titkos szavazás betöltse hivatását.

Nyilvános szavazásnál természetesen nagy városban is százféle módon ellenőrizhetik a választót a hivatalfőnökök, gyárigazgatók, szakszervezeti vezetők stb. Nyilvános szavazásnál tehát mind a szervezetlen, mind a szervezett tömegek egyaránt terrorizálhatók. Titkos választásnál azonban a szervezetlen választónak jobb a helyzete. Ugyanis a függő helyzetben levő, de nem szervezett választó politikai magatartása a választási eljárásnál kívül a nagyobb városban nehezebben ellenőrizhető. Az ilyen választót nem igen nyervegeti az a veszély, hogy nyilatkozatait ellesik, nézeteit kikémlelik s ezen az alapon megállapítják, hogy másképpen szavaz mint ahogyan várják tőle. A szervezetek keretébe nem tartozó választó tehát nagyobb városban titkos szavazás esetében rendesen megvan védve a terrorizálással szemben.

Ami viszont a szervezett szavazókat illeti, ezek politikai magatartását vezéreik állandóan figyelemmel kísérik s a szavazás titkossága ellenére is számon kérik ugyan, de ennek a választások eredménye szempontjából nem sok a gyakorlati jelentősége. Ugyanis Budapesten és nagyobb vidéki városokban, aki valamely szakszervezet tagja, az rendszerint amugy is a szocialdemokrata párt szavazója.

A vidéki kerületekben ellenben a titkos szavazás elleni aggodalmakkal szemben a mai viszonyok mellett nem talált a kormány a nagy városokra vonatkozólag kifejtettekhez hasonló megnyugtató ellenérveket. A titkosság a vidéken a terrorisztikus és fanatizáló vezetés alatt álló tömegeknek — tehát egyes nyelvi területeken a nemzetiségi túlzóknak használna. Ugyanez áll más, esetleg felforgató, szélső irányzatokról is, amelynek vidéken szintén nem kedvez a szavazás nyilvánossága.

A választás decentralizálása. (Kerületek beosztása.)

A választókerületek és azok székhelyének megállapításáról külön törvény fog rendelkezni. Ezt a külön törvényt az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvénnyel egyidejűleg kell majd kihirdetni. E két új törvény közt fennálló szerves kapcsolat a junktimot természetessé teszi. A választókerületek új beosztására vonatkozó törvényjavaslat benyújtása a lehetőséghez képest mielőbb, de mindenesetre oly időben van tervbe véve, hogy mindkét törvény megalkotása és kellő időben való életbeléptetése biztosítva legyen.

A javaslat decentralizálja a választási eljárást, amennyiben a választókerületeket szavazó körökre osztja.

A szavazó köröket úgy kell megállapítani, hogy minden r. t. város és lehetőleg minden olyan nagyközség és körjegyzőség, amelyben a választók száma az 1000-et meghaladja, külön szavazókört alkosson.

Kapcsolatos reformok.

Megalkotandó a polgárok választói joga elleni büntetendő cselekményekről és a képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló törvények. A parlamenti reform mind a büntető törvénykönyv (1878: V. t.-c.) Első része VIII-ik fejezetének, mind az országgyűlési képviselőválasztások feletti bíráskodásról szóló 1899: XV. t.-cikknek revízióját és az új jogrendhez képest megfelelő átalakítását elkerülhetetlenné teszi.

Ugyancsak a parlamenti reform természetes következményeképp revízió és újabb szabályozás alá kell venni az önkormányzati választójogot is.

Egyébként a törvényjavaslat részletesen felöleli az aktív és passzív választói jogra, a szavazókörök megalkotására, a központi választmányokra, az állandó választói névjegyzékek elkészítésére és évenkénti kiigazítására, a választási eljárásra ennek körében különösen a nyilvános és titkos szavazás módjára, továbbá a választók összeírásánál, a névjegyzéknél és a választási eljárásnál közreműködő közegeknek, valamint az összes közhivatali alkalmazottaknak a választói joggal összefüggő fegyelmi felelősségére, az e téren előfordulható kihágásokra vonatkozó, végül az új törvény végrehajtásakor szükségesnek mutatkozó különféle átmeneti jellegű rendelkezéseket.

Boldog ujévet!

Beszélgetés a feleségemmel

— Kedves fiam, itt volt a postás, a távirtdárs és az ajánlott, meg az expressz hordó.

— Négy korona.

— A házmester, a viceházmester, meg a szemetes.

— Hét korona.

— Nem, nyolc.

— Hét?!

— Nyolc.

— Mert van „alszemetes“ is. Ugy mint házmester és viceházmester, van szemetes és alszemetes.

— Nem értem.

— Én sem, de így van. És ez már a nyolcadik korona. Amint itt volt a kilencedik korona: a kéményseprő is.

— De hisz én nem hívtam. Csak a múlt héten volt nálunk utójára?!

— Az mindegy, de itt volt. És ez szintén egy korona.

— Édesem, én igazán nem értelek. Hisz ezen a jogen az egész város hozzám jöhet koronáért.

— Jön. Egészen biztosan. A mészáros, az ehesi vizes, a szódavizes. A pénzkihordó és pénzbeszedő . . .

— Az összes jótékonycélu intézetek alkalmazottai . . .

— A hitközségi szolga, szinlaposztó és kellekes.

— A kellekes. Akinek a színházi butorokat kölcsönöztem. Quo jure?!

— Mint alkellekes.

— Az más. Szeretem, ha tiszta előttem a helyzet . . . folytatd!

— Folytatod. Elhozták az új közigazgatási folyóiratot is. A „Takarékosság“-ot.

— De hisz én nem rendeltem.

— Nem baj: mutatványszámot hoztak belőle.

— Szintén egy korona?

— Nem: kettő. A szerkesztő ur maga hozta. Igen intelligens arcu ember. Nem alázhattam meg egy koronával. Negyedévre előfizettetm . . .

— De édesem! . . .

— Semmi de! . . . Tudod, hogy tartozunk ezzel társadalmi állásunknak.

— De hisz már tizennégy napi, heti, havi és időszaki lapot járatok.

— Éppen azért, egygyel több már úgy sem számít.

— De tagja vagyok az összes kaszinóknak . . .

— Itt voltak.

— Dalegyleteknek.

— Eljönnek.

— Jótékonyági egyesületeknek . . . A fizetésem pedig éppen nem áll arányban az immár elviselhetetlen drágasággal. Tegnapi is egyik váltómat megavatolták.

— A másikat peresítették. Éppen most hozta a szolga az idézést . . . Egy koronát adtam neki.

— A végrehajtó nem volt itt?

— De igen . . . Azt mondta, boldog új évet kíván.

— Koronát nem adott neki?!

— Hová gondolsz? Az összes ékszeremet adtam át . . . nehogy krajcár nélkül maradjanak. Mindjárt jönnek a többi — „uj-évesek“.

(Kivülről kopogtatás, a feleségem felugrik, veszi a retikülljét és koronák csörgése között kimegy. Egy siketnéma gyermek levelet nyújt felé: B. u. é. k.

Confierencier.

LEGUJABB

Éjjeli telefontudósítás

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA KÖVETELÉSEI.

Belgrád, december 31.

Mi igaz belőle, mi nem, azt nem lehet ellenőrizni, de komoly politikai körökben hihetetlenül és a Politika is tudomást vesz róla mai számában, hogy a hármasszövetség hatalmai — Orosz-, Francia- és Angolország — legközelebb erélyesen fel fognak lépni az osztrák-magyar monarchia követeléseivel. A pétervári, párisi és londoni kormányok állítólag már meg is egyeztek egymással e részben.

DÖNTSENEK A HATALMAK.

Konstantinápoly, december 31.

Resid pasa a portától távirati utasítást kért, hogy megszakítsa-e a béketárgyalásokat, miután a bolgár delegátusok ridegen visszautasították a török kormány feltételeit. Válasz még nem ment Londonba. Kiamil pasa nagyvezér a francia és orosz nagyköveteknek azt ajánlotta, hogy az ő kormányaik vegyék kezükbe a béke ügyét, miután Londonban a török javaslatokat visszautasították és a hármasszövetség még a hadjárat kitörése előtt kezességet vállalt a török birodalom épségéért.

Kiamil pasa nem idegenkedik attól, hogy Ausztria-Magyarország döntsön, ha vállalja, ha azonban a monarchia erre nem vállalkoznék, akkor vagy a nagyhatalmakat

együttesen, vagy a hármass entente kormányait fogja döntőbírákú hívní.

A BÉKE FELÉ.

London, december 31.

A békekonferencia ma, újév napján nem ül össze. A tárgyalásokat holnap folytatják. Az egész vonalon, még Oroszország részéről is közeledés, engedékenységek és békés hangulat mutatkozik. Általános a remény, hogy az egész kínos ügyet békésen fogják elintézni.

Az országgyűlési képviselők választásáról

A nagy nap a politikában

A mai nappal a magyar politikai élet nevezetes fordulóponthoz érkezett a választójogi törvény betervezésével. A törvényjavaslat nagy jelentőségét bizonyítja az a nagy mozgolódás, amely e javaslat benyújtásakor azonnal megindult. Természetes dolog, hogy a törvényjavaslatot a legkülönbözőbb megjegyzések kísérik s az is természetes, hogy minden javaslattal szemben, ezzel is van ellenzék, amely akár radikális, akár konzervatív szempontból kifogásokat tesz az ellen. A radikális elem a legszélsőségesebb kombinációkat és terveket állítja fel ilyenkor és minden egyes jelenségből a legképtelenebb konzekvenciákat vonja le.

A választójogi tervezet betervezése kapcsán két momentum az, amely legérdekesebb a mai nap eseményeiből. Egyik az a híresztelés, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter lemondott, a másik, hogy a munkapárt soraiból több kilépés történt.

A mai nap eseményeiről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

A forrongás.

Már tegnap azt a hírt terjesztették, hogy Székely Ferenc igazságügyminiszter lemondott állásáról. Ezt a hírt azonnal meg is cáfolták és az azóta nem nyert pozitív megerősítést. Ugyancsak beszélték, hogy Székely Aladár kilépett a munkapártból és példáját követték Sándor Pál, Várady Zsigmond, ifj. Erdély Sándor, Rosenberg Gyula, Szaczellár György, Dungyverszky Gedeon, Márkus József, Darvay Fülöp.

Vojnich István báró, a párt vezető alelnöke ezzel szemben kijelentette, hogy a párt elnökségéhez egyetlen kilépési nyilatkozat sem érkezett.

Vélemény a kilépésekről.

A kilépési hírekről fővárosi tudósítónk előtt egy kiváló politikus a következőket jelentette ki:

— Az ellenzéki újságok nagy buzgósággal variálják annak a néhány képviselőnek a nevét, aki közismert szélső radikális gondolkodásánál fogva a kormány választójogi javaslatával nincs megelégedve. A valóság kérem az, hogy mindenki előtt, aki magyar politikával foglalkozik, régtől fogva ismeretes volt, hogy a többségi pártnak van egy néhány tagja, aki a választójogi legszélsőbb és legradikálisabb fajtájával rokonszenvez és aki ennek folytán a kormánynak kevésbé túlzó törvényjavaslatát nem fogadja el. Most amikor a választójogi kérdés aktuális lett, természetesen elérkezett annak is az ideje, hogy a munkapártnak e tagjai a helyzetből azokat a konzekvenciákat vonják le, amelyeket ők maguk szükségesnek tartanak. Szembeötlő azonban, hogy egy 256 tagú pártnak sem akcióképességét, sem pedig erejét 4-5 tagnak a kilépése meg nem változtatja, több kilépésre pedig még a legvérmesebb ellenzéki fantázia sem számíthat. Egyébként —

mondhatom Önnek — a magyar politikai életnek alapos ismerői abban a hitben vannak, hogy az ellenzéken többen vannak, a kiknek az ellenzék túlzó és szélső radikális választójogi nem tetszik, mint ahányan a többség soraiban ezzel a túlzó választójogi programmal rokonszenveznek.

A politika ujéve.

Az üjlesztendő alkalmával szokásos üdvözlések az idén is megtörténnek. A miniszterelnököt id. Erdély Sándor fogja üdvözölni, amire a miniszterelnök hosszabb beszédben válaszol. A munkapárt tagjai erre a Házbá vonulnak, ahol Tiszához Herczeg Ferenc intéz üdvözlő beszédet.

A Kossuth-pártban Apponyi Albert gróf mond nagy beszédet s azután egy kisebb küll döttség üdvözlö a beteg Kossuth Ferencet.

A Justh-párt távirati uton rójjá le vezére iránt érzett hódolatát, mert Justh Gyula az üdvözlések elől családja körébe Makóra menekült.

A néppárt szintén táviratban üdvözlö Zichy Aladár grófot.

HIREK

B. u. é. k.

Ime, felírjuk mi is lapunk homlokára ezt a konvencionális négy betűskét, hogy ezekkel üdvözöljük a mi kedves közönségünket.

Az a négy betű lehet konvencionális, — de a mi üdvözlésünk, jókívánásunk a szív teljességéből származik s jó szíveket keres. — Ez a mi mostani „buék”-ünk meghatott érzésekkel száll az olvasó felé. Egy évtizedes tiszta barátság emléke vasnál erősebb kapcsolással füzi egybe a Debreczeni Független Ujságot a maga olvasóközönségével. — Érthető tehát, üdvözlésünk melegségében ott van, a jubiláris tíz évre való visszagondolásból származó büszkeség érzete is. És ott van az új évtized küszöbén egyfelől a bizalom az eddigi barátságban; másfelől az ígéret s fogadalom a közönség érdekeinek eddigi irányban leendő továbbszolgálása felől.

Ime, ezek a gondolatok fogják el első helyen a lelkünket az újévi gratuláció idején.

De ezektől az egyéni, vagy mondjuk személyes vonatkozásoktól eltekintve, s ezek követelményeinek ekként illendően eleget téve, szinte rajzanak a témák s gondolatok ama négy betűské körül s egy pillanatra talán még homályba is borítják azt az évszámot, melynek két utolsó jegye oly ominózus ridegséggel, — a csontváz üres szeméivel tekint reánk. Az egyszer bizonyos, hogy nehéz lesz megszokni ezt az új dátumot. És majd újra meg újra megcsóváljuk a fejünket, ha tollhegyre vesszük a 19. után a 13-at!

Pedig ennek az idegességnek semmi jogosultsága nincsen. És mint minden idegességben, úgy ezen is lehet uralkodni, öntudatos, erős akarattal.

Mi ez az évszám? Tulaidonképen egy hódolat avagy hitvallás a világ megváltója, a Jézus előtt. Az ő születése nagy fényét, a világtörténelem legnagyobb eseményének ismerjük el, amidőn az idők fonalát odaerősítjük a betlehemi kisded jászolbölcső széléhez, és azt mondjuk: ez az év az 1913-ik a Krisztus születése óta.

Amerikában az utcákat nem nevekkel, hanem számokkal jelölik. A régi rómaiak pedig az éveket számok helyett az uralkodók nevével jelölték. Emberi rendelés ez is, az is. Mindenesetre sokkal szebb, magasztosabb, ha évszámaink fölött ott lebeg amaz Isten-ember áldott emlékezete. — Mintha egyéb gyarló emberi szempontok igazitanának el bennünket éveink megszámlálásában. — A keresztényi hit minden évet, kivétel nélkül megkoronáz, midőn így nevezi azt: az isteni kegyelem 1912-ik, vagy 1913-ik esztendeie.

Az ideges babonát tehát ez a kiindulási pont kizárja. De lecáfolja azt a történelem sok s nagy bizonyossága is. Nagyon csinos, formás évszámok voltak már gyászosak egye-

sekre s népekre egyaránt. S viszont sok-sok áldás és szerencse koszoruzhatta az ominózus jegyeket is az egyén és köz életében egyenlőképen.

De ne többet ezekről a külsőségekről! Mi nem vagyunk csillagjósok és varázslók. Mas a mi mondani valónk. Más a mi iövöbelátásunk.

És ha megremeg a toll kezünkben az új évszám leírásakor, annak inkább az az oka, hogy a közelmúlt szomorú emlékei sötét kilátást tárnak a jövőbe.

A háboru ördöge vasláncairól elszabadult s még mindig nem sikerült azt odujába visszakergetni s újra vasra verni. Pedig amig ez be nem következik, nyugodtak aligha lehetünk.

Hogy ebben a tekintetben mit fog hozni a jövő, arról nagy könnyelműség volna jósolgatni. Annyi bizonyos, hogy terhes felhők usznak az égen, melyeknek összecsapása csak idők kérdése. Lehet, hogy most sikerülni fog magasra emelt villámhárítókkal elvezetni a mérgét s tüzet ama sötét fellegeknek; de kérdés, hogy ez a munka alapos és végleges lesz-e s előbb vagy utóbb nem következik-e be a népek közötti nagy leszámolás?!

Minthogy pedig a felhők nem szoktak egyedül járni, — hát ime reámutathatunk emellett egy másikra is, amely a háboru rémének uszálya; végighuzza ezt az uszályt itt mi közöttünk s jaj, könny fakad a nyomában. Neve: a drágaság, az anyagi csőd.

Nem érzem hivatásomnak, hogy az újév alatt lehetetlen, hogy fel ne jadjuljon a lelkünk. Mert bizony a szívek meglehetősen üresek, sőt a drágaság önmagában csak okozat. És ha az ok megszűnik, ami ezt létrehozta: árnyék gyanánt szertefoszlik ez is.

Egy lelkipásztoról hallottam minap s ide szögeztem ezt a szót: „Nem az a legnagyobb baj manapság, hogy a zsebek üresek, hanem, hogy a szívek üresek.”

És erre a szóra, a szó igazságának sulya alatt lehetetlen, hogy fel ne jadjuljon a lelkünk. Mert bizony a szívek meglehetősen üresek, sőt egyre üresek a mi világunkban: ezt tagadni tudatlanság, vagy gonoszság volna. Nap mint nap láthatjuk a rémitő bizonyosságait annak, hogy az erkölcsi tőke mint züllik társadalmunkban lenn és fenn. És láthatjuk a legjobbak mentőmunkájának tehetetlenségét, ezzel a hegytetőről alázuhanó lavinával szemben...

Nem folytatom. Sok keserű igazságot szedhetnék még össze s igencsak minden olvasó pótolhatna mellé egyet-kettőt. Újévi üdvözlésnek ennyi is elég...

De nem ez a mi újévi üdvözlésünk. Tény, hogy ezeket elhallgatni s helvettők üres szólalásokat, rózsás ígéreteket hadarni könnyebb s talán kellemesebb lenne újév reggelén.

Mi pedig azt akarjuk, hogy ezen a komoly évfordulón, férfias bátorsággal nézzünk szemébe a múlt tanulságainak s a jövő kilátásainak s igyekezzünk oly elhatározásokra jutni, amelyek a késő megbánás szegényétől s gyalázatától megóvjának.

Emeljen föl tehát az újév első napja az idők Urának trónja zsámolyához, hogy legyen hitünk s bizodalomunk az Ő vezérlő gondviselésének bölcsességében s még a keserűből is édeset kihozó szeretetében.

A nehéz idők terhe alatt pedig mint a pálma a reárakott suly alatt: növekedjen meg a mi erőnk, bátorságunk. A nagy idők nagy embereket teremtenek. Érezzük mi is, mindnyáján, legelsőtől a legutolsóig: az idők nagy-szerűségét.

Boldog új évet tehát! Az idők jelei ne csügghessenek, sőt emeljenek fel bennünket; hogy a küzdés, mely reánk vár, ne találjon készületlenül; az áldás pedig szentelje meg a mi életünket... mindkettő övezze glóriával emberi méltóságunkat.

Uray Sándor.

— **Ujévi istentiszteletek.** Ujév első napján a ref. templomokban a következő sorrendben tartják meg az istentiszteleteket: a Nagytemplomban délelőtt Baltazár Dezső püspök, délután Révész Lajos hittanhallgató. Kistemplomban délelőtt Dicsőfi József lel-

kész, délután Csüry István hittanhallgató. Kossuth-utcai templomban délelőtt Polgár Gyula lelkész, délután Fekesházy Jenő hittanhallgató. Csapókeri imaházban Kovács János vallásokt. lelkész. Homokkeri imaházban Boér Károly vallásokt. lelkész. délután Molnár László hittanhallgató.

— **Szilveszter Debrecenben.** Bár a nyomott közgazdasági viszonyokról városszerete sulyos panaszokat hallunk, a Szilveszteri kép élénk, pezsgő külsőségek között folyt le. A kávéházak, mulatóhelyek zsufolásig tömve voltak s az utcákon is reggelig tartott a rajzó élet. Sőt egyes klubok, társaságok már Terpsychore istenasszony szenvedélyének is hódoltak; reggelig tartó mulatsággal ünnepezték az ujesztendőt. Vig cigányzene, tüzes bor, habzó pezsgő és szép asszonyok tüzes tekintete mellett bucsuzott az öreg Szilveszter, akinek nyomán szép reményekkel köszöntött bennünket a legfiatalabb ujesztendő. Most már ebben hiszünk, bizunk: — ezt még nem ismerjük!

— **Ujévi üdvözlések.** A szokásos újévi üdvözlések ez idén is meg lesznek az egyes hivatalokban, így a városnál is, ahol a tisztviselők nevében Körner Adolf főjegyző helyettes polgármester üdvözlöi Kovács József polgármestert holnap délelőtt. A tisztviselők különösebb melegséggel adják át ez évben üdvözlőiket, mert most tíz éve lett Kovács József polgármesterré.

— **A közjegyzői kamara ülése.** A debreceni kir. közjegyzői kamara 1912. december 30-án tartotta az 1912. évben városunkban az utolsó választmányi ülését csikszentkirályi Lestyán Adorján debreceni kir. közjegyző, m. kir. udvari tanácsos elnöklete alatt, melyen jelen voltak a választmányi rendes tagok teljes számmal, nevezetesen dr. Krasznay Gábor titkár, kisújszállási. Zrumetzky Béla kir. tan. szolnoki, nemestóthi Szabó Antal nagykarolyi és dr. Örley György nagyváradi kir. közjegyzők és dr. Benkő Lajos kamarai s. titkár. A kamarai ülésen elintézték nyertek ez végéig beérkezett összes ügyek, köztük az írógép használatára vonatkozó ig. min. leiratra véleményt nyilvánított a kamara, segélyt utalt ki és kisebb panaszos ügyekben hozott ítéletet. A kamarai közgyűlés a f. év első negyedében lesz városunkban.

— **Csütörtöki felolvasó-est.** Ez év január hó 2-án csütörtökön délután 5 órakor a róm. kath. főgimnázium disztermében tartandó felolvasó est műsora — mint velünk közlik a következő:

1. a) Tarnay: „Oh miért oly későn?” b) Kerner Jenő: Vágy. Dalkeringő. Éneklí Voith Ilonka. Zongorán kíséri Kerner József.
2. Oboa-solo.
3. Kettős vígfelvonás. Előadják: Tüdös Kata s Kovássy Miklós.
4. Szavalat. Előadja Sziüts Margit.
5. Optikai csalódások. Irta s felolvassa Vigh Bertalan.
6. Zongora szám: Előadja Losonczy Irma.
7. a) Keler Béla. Rákóczi-nyitány. b) Ivanovici S. „Dolorosa” Valse. Cimbalmon előadja: Verner Sárika.

E rendkívül sikerültnek ígérkező felolvasó este jegyek kaphatók Antalffy József könyvkereskedésében. Ülőhelyek árai 1 K. 80 fill., s 60 fillér. Állóhely 40 fillér.

— **Uj év a vármegyén.** A szokásos újévi üdvözlések az egyes hivatalokban ez-uttal is megtörténnek. Tudvalevő, hogy Domahidy Elemér főispán nincs Debrecenben, hanem Tátralomnicon, pihen egy kissé. Ezért a vármegye részéről Kovács Gyula alispán, a város részéről pedig a tanács táviratilag üdvözlöi Domahidyt. A vármegyei tisztviselők testületileg tisztelegnek az alispánnál, kiknek nevében Pákozdy Sándor vármegyei főjegyző üdvözlöi az alispánt.

— **A kamara palotájában** három nagy lakás febr. 1-re, három kisebb 4—5 szobás május 1-re kiadó. Központi víz- és gőzfűtés, állandó melegvizellátás, személy- és tengerliték, mosókonyhák és cselédfürdők. szóval a legmodernebb berendezés. Felvilágosítást a titkár nyújt.

— **A város biztosításai.** Tudvalevő dolog, hogy a város biztosítani akarja a tulajdonát képező Piac-utca 26. és 28. számú bérházak összes üvegeit. Három ajánlat érkezett be és pedig a bécsi „Tükörüveg biztosító társaságtól”, továbbá a Mannheimi és az Adriai biztosító társaságtól. Ezek közül a legolcsóbb ajánlatot az Adriai biztosító társaság tette, miért is elhatároztattott, hogy a biztosítást a város ezzel a társasággal fogja megkötni és pedig 10 esztendőre. A biztosítási díj, 20 százalék kedvezmény mellett, évi 1094 korona 36 fillér lesz.

— **Vizsgálat a községeknél.** Hajduvármegye központi járásának szokásos félévi községi vizsgálatait a mai napon befejezték. Orosz Sándor főszolgabíró ugyanis a legutolsónak maradt Vámspércs községben most végzi a vizsgálatot, míg a többi községeket Veszprémi Barna szolgabíróval már megvizsgálták.

— **Uj ügyvéd.** Dr. Kuthi Sándor, akit a debreczeni társadalom mint közgazdasági és jogi író is előnyösen ismer, e napokban nyit ügyvédi irodát Debreczenben. — Dr. Kuthi Sándor lapunkat is gyakran felkereste szépirodalmi és közérdekű cikkeivel.

— **Döntés pályázatok felett.** A városi bérházépítő-bizottság ma délelőtt ülést tartott, melyen Varga Elemér dr. tanácsnok elnökölt. Az ülésen jelen voltak: Pavlovics Károly építész, Borsos József helyettes főmérnök, továbbá Horváth János és Latino-vics Mihály bizottsági tagok, valamint Vass Károly dr. jegyző. A bizottság többek között a Piac-utca 26. és 28. sz. városi bérházak padozatának linoleummal leendő beburkolása tárgyában hirdetett pályázatra beérkezett ajánlatok felett döntött. Kimondotta, hogy a szerződést az osztrák Terranova-céggel fogja megkötni azzal a feltétellel, hogy a Németországából szállítandó linoleumra vonatkozólag az egységárat 8 korona 70 fillérről 8 korona 50 fillérré szállítja le. Ha pedig a nevezett cég ezt el nem fogadja úgy csak a mielő azatra vonatkozólag szerződik vele a város, a linoleumra nézve pedig a helybeli Bosznay István és társa cég ajánlatát fogadja el.

— **Bérléjgyekek elvesztése.** Amint értesülünk, a M. Á. V. bérléjgyekek elvesztésére vonatkozó biztosítási szelvények az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat r.-t.-nál, Budapesten (IV., Vigadó-tér 1.) kaphatók. A biztosítási díj: I. osztályú bérléjgyekek után csak 1.80 korona, II. és III. osztályú után csak 1.50 korona.

— **Uj postai feladókönyvek.** A debreceni m. kir. postafőnöksége a következőket közli a közönséggel: Ajánlott levelek, valamint közönséges csomagok tömeges feladására külön postai feladókönyvek készítették. A kik a szóban levő postai küldemények egyik vagy másik fajtájából egy-egy alkalommal rendszerint 20 darabnál többet adnak fel, a netán már megkezdett könyvek megtelése után, tetszés szerint ezen új feladókönyvek mellett adhatják fel küldeményeiket. E feladókönyvek a kék átnyomású feladójegyzék nyomtatványból vannak kiállítva s kétféle nagyságúak u. m. $\frac{1}{2}$ ivalakuak 150 kettős lappal 33—33 küldemény bejegyzésére és $\frac{1}{4}$ ivalakuak 100 kettős lappal 14—14 küldemény bejegyzésére. A rovatok kitöltése indigópapíros használata mellett a feladó részéről úgy történik, mint a kék átnyomású feladójegyzékeknél. Ha valaki úgy az ajánlott levelek, mint a közönséges csomagok részére együttes feladókönyvet kíván használni, akkor a könyv a két küldeményfaj szerint arányosan két részre osztatik, azaz a kettős lapok egyik része az ajánlott levelek, másik része pedig a közönséges csomagok részére tartatik fenn. A nyomtatvány kimé- lése végett, ha csak egyes küldemények adatnak fel egyszerre, erre a könyvet nem szabad használni; az ilyen küldeményről kapott feladóvevényt időleges rendben a könyvbe a lapok hátulsó oldalára lehet ragasztani. A feladókönyvek és pedig a nagy- alakuak darabonként 70 fillérbe, a kisebbek darabonként 50 fillér áron adatnak ki.

— **A Magántisztviselők és Kereskedelmi alkalmazottak Egyesülete** ma délután fél 3 órakor a Maróthy György (Morgó-utca 4. szám alatti) helyiségében nagy taggyűlést tart. A gyűlés nagyfontossága megkívánja, hogy minden kereskedelmi alkalmazott jelen legyen.

— **Uj rendőrsisakok.** A debreceni rendőrség újévre, a fővárosi rendőrség mintájára, a mostani fővegek helyébe alumíniummal borított borsisakokat kapott. Ezeket január elsejétől úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül viseli is. A sisak a Bocskay-sisakok formájára készült s elől Debrecen címerével van ellátva.

— **Betiltották a Dégenfeld-téren a füstölthús árulást.** Sok baja volt a hatóságnak azokkal a bódékkal, melyekben füstölt hús és más hentes árukat mértek ki, jobbjára az alsóbb néposztálynak. Ezek a kiürítések szociális célokat szolgáltak volna eredetileg, később azonban ennek ellenkezőjét produkáltak. Olcsó táplálék helyett piszkos, élvezhetetlen hulladék husokat mértek itt és eny gyártásra szolgáló bőrös csontokat. Végre a hatóság erélyesen vette a kezébe az ellenőrzést s miután meggyőződött, hogy másképp célt nem ér, a Dégenfeld-téri sátrakban a kikészített és füstölt hentesárut kiürítését betiltotta.

— **Verekedés a színházban.** Hamburgból jelentik: A Stadtteaterben tegnap este a Lohengrin előadása végén egy színházi látogató, akinek felesége néhány héttel ezelőtt Klemperer karmesterrel megszökött, azután férjéhez visszatért, rávetette magát a karmesteri állvány előtt ülő Klemperre és többször arcul ütötte. Erre a karmester átugrott a korlátlan és dulakodni kezdett támadójával. Csak nehezen lehetett őket szétválasztani. A közönség felháborodva hagyta el a színházat.

TUBERIN
ÖRKÉNYE

Siessen addig, mig nem késő egészségét visszazerezni!

Egy jelentéktelennek látszó meghűlés az összes légzőszervek legkülönbözőbb megbetegedését vonhatja maga után. Igyekezünk idejekorán elejét venni a bajnak, mert a könnyelmű elhanyagolás sokszor végzetessé válhatik. A meghűlésből eredő köhögés, rekedtség, meghűlés, nehézlégzés és a légzőszervek hurutos megbetegedéseinek kitűnően bevált az orvosi előkelőségek által javasolt **TUBERIN** egy nagy üveg ára 5 korona. Postán legkevesebb 3 üveg rendelhető meg utánvétellel az egyedüli főraktárból:

Diana-gyógyszertár, Budapest, Károly-körút 5. szám

„József Főherceg Szálló“
BUDAPEST.
Modern, kényelmes, tiszt. Vendégszobák 3 K-tól feljebb. Gőzfűtés, lift. Julányos penzió. A keleti pályaudvarral szemben.

VIII., BAROSS-TÉR 2. SZÁM.

A városi bérházak pince-burkolatai.
A bérházépítő-bizottság ma tartott ülésén elhatározta, hogy a Piac-utca 24. és 28. számú városi bérházak pince-falait a tervezett keramit helyett cement-lapokkal burkolják. Elhatározták még, hogy az elhagyatott állapotban levő Ungváry-féle házat, mely a bérház lakóinak dísztelen látványt nyújt, bemészelte.

Uj ügyvéd. Dr. Fényes Jenő ügyvédi irodáját Debreczenben Piac-utca 69. sz. alatt megnyitotta.

Lövőgyakorlatok. A cs. és kir. 39. gyalogezred 2 zászlóalja 1913. évi január hó 2, 8, 15, 22 és 29-én reggel 8 órától déli 12 óráig a Sárkut-tanya melletti lőtérrel és éles golyóval céllovészteret tart. Ez idő alatt az arra vezető utak a közlekedéstől el lesznek zárva és ez időpontok alatt a közelben való tartózkodás a testiépésre, sőt az életre is veszélyessé válhat.

Boldog ujévet kíván

ezuton minden jóakaró vevőinek, jó barátainak és ismerőseinek

PRELOVSZKY ANDRÁS
polgári, katonai és egyenruhaszabó.
Debreczen, Kossuth-utca 4. szám.

Halálozások. A debreceni állami anyakönyvi hivatalnál folyó hó 30-án délután 4 órától kezdődőleg a következő haláleseteket jelentették be: Bacsó Bálint ref. 24 éves, Trocsányi Ferenc ref. 85 éves, Halász Margit ref. 5 hónapos, Apródi Mihályné Kárándi Juliánna ref. 71 éves, Fekete József r. kath. 33 éves, Burai Istvánné Schfepai Zsuzsánna ref. 55 éves.

Báli selyem métere K. 1.15-től leg utolsó újdonságok Barmenbe és már elvámolva szállítjuk a házhoz. Gazdag mintaválasztékot küldünk. Henneberg & Gfelsege a német császár udv. szál. Zürich.

Eltűnt talmudista. Ellenbogen Dezső talmudista a városból már pár napja eltűnt. Ma megjelent atyja a rendőrségen s kérte fiának korrózását, amit a rendőrség folyamatba is tett.

Ha a hetes dühös. N. Zs. Péterfia-u. 52. sz. alatti lakos, cseléd panaszt tett a rendőrségen Skirta Ferenc hetes ellen, aki folyó hó 27-én vele összeszólalkozott, melynek hevében egy darab fával úgy fejbe vágta, hogy 10 nap alatt gyógyuló sérülést ejtett rajta. A rendőrség Skirta ellen az eljárást folyamatba tette.

Pénztáros kisasszonyt, valamint egy bolti szolgát keresünk. Hegedüs és Sándor, Kossuth-utca.

Dr. Fülöp Ödön
ügyvédi irodáját
Hungária épület I. emeletére
(Bejárat Arany János-u. 2. szám.)
helyezte át.
Piac-u. 41. sz. a. 2. szoba, fürdőszoba azonnal kiadó.

Kabátlopás. H. D. Rákóczi-utca 18. sz. alatti lakos panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki tegnap este előszobájából egy rövid, világos-szürke télikabátot ellopott. A rendőrség a nyomozást bevezette.

Fischbein Jenő sör, bor, pezsgő és ásványvíz nagykereskedő, Debreczen, Hatvan-utca 30. (Telefon 10-51.), ajánlja az ünnepekre elsőrendű sör- és pezsgő gyártmányait, kitűnő lüvegezett fehér- és vörös borait. Házhöz szállítás kicsinyben és nagyban.

Kivételes olcsó árak

A legszebb férfi-kalapok 4 koronától, kitűnő minőségű férfi-ingek 3 K 50-től (3 drb 10 K), gyönyörű nyakkendők 1 koronától kezdve egészen olcsón!

Lengyel utóda
FRANK IMRÉNÉL
a Dreher mellett. :: :: Telefon 855.

Kevés a házasság, kevés az eljegyzés

A debreceni anyakönyvi hivatal kimutatása.

A debreceni m. kir. állami anyakönyvi hivatal ma este 5 órakor zárta le az elmúlt immár ó-év halálozásainak, születéseinek, eljegyzéseinek és házasságkötéseinek jegyzékét, amely a tavalyelőtti év eredményeivel összehasonlítva az eljegyzéseknél és házasságkötéseknél elszomorító visszafordulást, de viszont a születéseknél és halálozásoknál örövendetes javulást mutat.

A házasságkötéseknek évről-évre való apadása — azt hisszük — senkit sem lep meg és ennek okaival is csaknem mindenki tisztában lehet. A napról-napra való nehezebb megélhetés, a kereskedelem és ipar pangása, a nehéz pénzügyi helyzet mind okai annak, hogy az emberek mindjobban huzódoznak a házasság intézményétől, hogy egyre kevesebb a házasságkötések száma. És mind ehez járul még betetőzésül a mai lányok nagy-nagy igénye, amely immár valóságos járvány lett egy magasrangú családnál, mint a polgár-osztályban.

A házasságkötéses fiatalok természetesen tekintetbe veszik és mérlegelik mind ezeket s nem csoda aztán, ha a mérlegelés a csöndes legényélet mellett dönt és inkább választják a drága házasság helyett a sokkal olcsóbb agglagényi sort. Ha tehát a lányok el akarják érni céljukat a házasságot, egy elsősorban nekik kell megjavulni, nekik kell lemondani magas, sokszor elérhetetlen igényeikről. És ha ezt megteszik, kettős szolgálatot tesznek vele. Egyet önmaguknak, mert hisz könnyebben érik el céljukat, életük nyugalmának biztosítását, a házasságot, másikat pedig a hazának, mert hisz a házasságok szaporodásával a születések száma is nagyobb lesz. Ez új esztendő küszöbén kérjük tehát a lányokat a haza és saját boldogságuk érdekében, tegyenek le nagy-nagy igényeikről, hogy ezáltal is megkönnyítsék a házasságkötéseket. Hogy az évről-évre való visszaesés helyett javulás álljon be a házasságkötések és ezzel a születések számánál.

A szomorú statisztika adatai a következők:

1911. évben házasságot kötött 851 pár, 1912. évben már csak 827 pár. Az apadás tehát 24 pár! És ehez még tekintetbe kell vennünk azt is, hogy már az 1909—1910. év statisztikája is 29 pár apadást mutat.

Az eljegyzések száma is apadást mutat. Az 1911. évben 992 pár eljegyzése lett bejelentve, az 1912. évben pedig már csak 918 páré. Az apadás itt rövid 1 év alatt 74 pár. És bár 918 pár kötött eljegyzést, házasságra

még e nem valami horribilis számból is csak 827 pár lépett. Ez azt mutatja, hogy a fiatal emberek, illetve házasságkötők még az utolsó percben is meggondolják magukat és mielőtt beveztek volna, visszalépnek a házasság bizonytalan révétől. Az 1912. év házasságkötéseinek felekezeti szerinti statisztikáját a következőkben adjuk:

Házasságot kötött január hónap református vallású 41 pár, r. kath. 4 pár, g. kath. 1 pár, ág. h. ev. 1 pár, izr. 3 pár és 23 vegyes vallású, összesen 75 pár. Február hónap református 53 pár, r. kath. 5 pár, izr. 7 pár és 16 vegyes vallású pár. Összesen 81 pár. — Március hónapban ref. 44 pár, r. kath. 4 pár, ág. h. ev. 1 pár, izr. 5 pár és 16 vegyes vallású pár. Összesen 70 pár. Áprilisban ref. 25 pár, r. kath. 5 pár, izr. 3 pár és 15 vegyes vallású pár. Összesen 48 pár. Május havában ref. 41 pár, r. kath. 5 pár, g. kath. 1 pár, izr. 9 pár és 32 vegyes vallású pár. Összesen 88 pár. Junius hónapban ref. 23 pár, r. kath. 3 pár, izr. 7 pár és 18 vegyes vallású pár. Összesen 51 pár. Julius hónapban ref. 13 pár, r. kath. 5 pár, ág. h. ev. 1 pár, izr. 1 pár és 25 vegyes vallású pár. Augusztus hónapban ref. 20 pár, r. kath. 5 pár, izr. 11 pár és 18 vegyes vallású pár. Összesen 45 pár. Szeptember hónapban ref. 34 pár, r. kath. 4 pár, g. kath. 1 pár, izr. 2 pár és 20 vegyes vallású pár. Összesen 61 pár. Október hónapban ref. 43 pár, r. kath. 5 pár, izr. 5 pár és 27 vegyes vallású pár. Összesen 81 pár. November hónapban ref. 59 pár, r. kath. 10 pár, g. kath. 2 pár, izr. 6 pár és 27 vegyes vallású pár. Összesen 104 pár. December hónapban ref. 43 pár, r. kath. 1 pár, ág. h. ev. 1 pár, izr. 4 pár és 22 vegyes vallású pár. Összesen 71 pár.

Amint e sok „pár“-ból látjuk a házassági kedv november hónapban volt a legnagyobb, mikor is 104 emberpárt adtak össze. Viszont legkisebb volt július hónapban, mikor is csak 45 esetben vették igénybe a városi derék anyakönyvezetőjét. De ezeken kívül azt is láthatjuk ezen kimutatásból, hogy a vegyes házasságok nagyon tért hódítottak a felekezeti házasságok között. És most ez elég szomorú statisztika után térjünk át a valamivel szebb és jobb eredményekre.

Az 1911. évben 3191 gyermek született, az 1912-ik évben pedig 3302. Az idén tehát a születések terén óriási emelkedés történt, amíg az 1909—1910. év 51 apadást mutat fel a születések számánál, addig itt, 1911—1912. évben a szaporodás 111 személy.

De nemcsak a születések javultak, hanem a halálozások száma is csökkent, tehát az egészségügyi statisztika is javulást mutat.

1911. évben meghalt 2176, 1912. évben 2073 ember. A javulás tehát itt 103 személy. Összintén, szívünkben kívánjuk, hogy az új esztendőben a halálozások, tehát az egészségügyi viszonyok és a születések megjavulása mellett, még a házasságok is megjavuljanak. Sip.

Megszűnik a bágyadtság.

Bármennyire feldicsérnek is mindenféle szert, a legtöbb ép oly hamar eltűnik, mint amilyen hamar keletkezett. Nincs irántuk senkinek sem bizalma, mert nem mutathatnak évek hosszú során át elismert sikerre és kipróbált jó hatásra. Egész másképp áll a dolog a Scott-féle Emulsióval, amely már 36 éve úgy az orvosok, mint a nagyközönség körében a legkitűnőbb erősítő, szorgalmas ismeretes.

Munkával túlhalmozott emberek részére, akik bágyadtságuk dacára sem pihenhetnek, nagyon ajánlatos a

SCOTT-féle Emulsiónak

néhány héten át való szedése. A készítmény jótékony hatása az étvágyra és a testi erőre csakhamar észrevehető lesz és ezzel a szellemi erő felgyógyulása együtt jár. De valódi SCOTT-féle Emulsiónak kell lennie.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatalos 50 fillér értékű bélyeget küld Scott & Bowne G. m. b. H. címre Wien, VII, akkor egy gyógyszer után próbaidőket küldünk.

Üzletáthelyezés.

Figyelem! Figyelem!
A legnagyobb szücsáru-vállalat.

Az elsőrangú szücs- és szórmeáru nagy raktáram, melyet hosszú évek után oda fejlesztettem, hogy most a legkényesebb igényeket kielégíthessem. Piac-u. 42. alól **Szentanna-u. 3. sz.** alatt találjuk Teljes tisztelettel **VÉGE GYULA**, szücs m.

A szerelem embertana.*

*

Habár évek előtt sűrűn intam ismeretterjesztő, továbbá társadalmi, de leginkább egészségügyi cikkeket a „Debreczeni Független Ujság” hasábjában, azonban orvosi elfoglaltságom utóbbi időben akadályozott a hírlapi cikkek írásában, de most szívesen ragadom meg az alkalmat, hogy a „Debreczeni Független Ujság” jubiláris számában én, mint ezen lap régi munkatársa egy közleménnyel szintén közreműködjem.

Ez alkalomból bemutatok egy sajtó alá rendezendő művemből, melynek címe lesz: „A szerelem embertana” néhány részletet. — Így a bevezető rész következőleg hangzik:

Minden kornak költészete a szerelmet, mint nemesebb lelkitulajdonságot s magasabb érzelmet méltán dicsőítette, de sőt az ókori népek mythológiája a szerelmet, mint azon egyesítő s kényszerítő hatalmat, amely istenek és emberek egyaránt uralkodik, külön istenné avatta, így a görögök *Eros*, a rómaiak *Amor* vagy *Cupidó* név alatt istenítették a szerelmet, amelynek tiszteletére szobrok és templomokat emeltek.

Továbbá a legrégebb bölcsészek között, főként *Platon* a szerelmet, mint az érzékiségtől teljesen ment szellemi ösztönt, amelynek éppen csak lelki szerelemre van szüksége, a legtökéletesebb érzelme ideálizálta, sőt átvitt értelmében, mint a halandó embereknek a halhatatlanság utáni legmagasabb vágyát glorificálta.

A költészet, mely az egyéni érzést szabaddá tette s kifejezésre juttatta, a szerelem fogalmát mindenkoron a legszebb allegoriákkal, a legjellemzőbb képletekkel s a legmegkapóbb metáforákkal ruházta fel.

Igy például az újabb korban a szerelem és a szabadság lángjelű dalnoka: *Petőfi Sándor* a szerelemről mily gyönyörű hasonlatokkal zeng ekképen:

*Tudtam azt, hogy a világra
Csak egy nap süt melegen,
S ez a nap nem tűn az égen
Van s e nap a szerelem.*

*Oh! szerelem, te óriási láng
Ki a világot gyújtod ránk
Aztán ellobbansz . . . tán egy perc alatt
S örök sötétség és hideg hamvad marad.*

*Szerelmem sas madár
Vagy égbe száll velem,
Vagy széjjel szakgatja
Körmetvel szívem.*

Azonban a szerelem, amelyet a költészet, a mythologia s a bölcsészet oly phantasticus piedestálra helyezett s oly dicsőfénnel övezett, tulajdonképpen, mint a leghatalmasabb természeti ösztön, physiologiai alappal bír s e szerint a következő élettani meghatározással definiálható:

A szerelem azon erő, mely a különneveteket egymáshoz vonzza s ezen vonzó erő az emberi nem fennmaradásának titkos rugója s erős fegyvere.

Érdekesen fejtegeti *Camille Flammarion*, hírneves francia csillagász a szerelmet természettani alapon következőképpen:

„Elektromosság köti a lelket a testhez, épügy hat a lelkek között, mint a testek közt. Az emberek vonzódását az elektromos hullá-

* Jubiláris karácsonyi számunkból kimaradt.

mok találkozása magyarázza meg. Ha két lélek rezgésének hullámai egyformák, vagyis harmoniában vannak, elektromos hullámaik találkozáskor, egyesülnek, társul szegődnek, összeházasodnak: akkor ezen két teremtést vasnál erősebb lánc tartja össze, nemcsak pillantásuk forr össze, hanem egész valójuk. Ha az összhangzás tökéletes, az egyesülés feloldhatatlan, hiába ellene minden küzdés, ha másképp nem, a halálban egyesül.”

Mantegazza: „A szerelem physiologiájá”-nak lángeszű írója ezen jeles művében a szerelmet következőképpen határozza meg:

„A szerelem azon erő, mely az öntudatlan ösztön legalacsonyabb fokától az ideális sphaerák fellengző magasságáig fölér, semmiféle más lelki erő nem érint oly egymástól távolos sarkpontokat, mint ama forró, hatalmas, proteusszerűszendvedély, melynek neve: szerelem!” — „A szerelem minden vágyának alapja, a legfőbb öröm, a legmagasabb cél, a legtündöklőbb csillag, a leghatalmasabb, a legemberibb szendvedély, semmiféle más szendvedély nem uralkodhatik, ha a szerelem előtérbe lép. A tevőleges villamosságú test keresi s magához vonzza a nemleges villamosságú testet, a sav egyesül a kémiai allyal s ezen egyesülés alkalmával fény, meleg s villanyosság képződése közepette új testek származnak vagy újabb egyensúly jön létre: épen úgy a különneveti emberi moleculák kombinációját a szendvedélyek zivatarra, a lelkierők villanyos szikrája s az egész szervezet átömlesztő hőáradat fejlődése kísérik: — hat nem látjuk-e, mikép sűrűsödnek s halmozódnak fel a testi s szellemi erők az emberben, hogy a kölcsönös vonzalmat: a szerelmet létre hozzák a célból, miszerint egy új életnek fáklyáját meggyújtják s ekkép az emberiség regenerációját előidéznek?”

A természettudósok a szerves világ keletkezésére, fejlődésére s fennmaradására nézve irányelvül általában a *Darwin* elméletét fogadják el, amely szerint a faj, a tövis, a nemzet s a család létérti küzdelmében a szerelem nem egyéb, mint a lelki vagy testileg szépnek, az erősebb s az ifiúnak kiválasztása a célból, hogy ez a tudat, a gyengét s az öregget túljelje s mindig a tökéletesebb maradjon fenn, mint győztes.

Habár az evolúció törvényei t. i. a folytonos fejlődés s tökéletesedés a szellemi művelődés terén több félvad néptörzsnél, ahová a civilizatio jótékony sugarai nem hatottak, eddigelé nem érvényesültek, azonban épen a szerelem terén t. i. a hódítás, eljegyzés s frigykötés körül a legtöbb műveletlen népnél a *Darwin* tana érvényesül, amennyiben a hatalmasabb s erősebb a győzelem, ami kifejezésre jut a frigykötésükönél divó a nőrablást utánzó szokásaiknál.

Az általános embertani kutatások szintén éppen *Darwin* utmutatásait szem előtt tartva, az ember származását, első fellépését a földön, továbbá rokonságát az állatországhoz, végre a fajok s népek keletkezését, vándorlását s keveredését tanulmányozzák, míg a részletes embertan, az egyes emberiajok testi s szellemi életére vonatkozó leírását tüzi ki célul *néptani s néprajzi szempontból*.

A *néprajz*: *etnografia* egyik szakasza foglalkozik a népek szokásaival s erkölcsével, amelyeket az élet legfontosabb fázisainál követnek t. i. a születés körül, továbbá a házasság előzményei, u. m. a nemi érettség, a *szerelem*, *eljegyzés s lakodalom* körül, végre a *házasságkötés* és a *házasság élet* körül divó *eljárások, szokások s erkölcsi viszonyok* ismeretetését foglalja magában.

Ezen bevezető részlet után csupán a befejező sorokat közlöm még mutatoul ezen etnografiai művemből:

Ha a civilizált államokban a szerelem ki fogja majdani vívni az öt megillető eszményi magaslattal, hogy t. i. a frigykötés nem lesz, mint a félvad népeknél adás-vevési szerződés, illetőleg a hozományvadászat eszköze, vagyis ami óhajtható lenne, hogy egy házasság sejtő lesz *érdekből* kötve, hanem szabad választás, önzetlen vonzalom, őszinte tisztelet vagyis *tiszta szerelem* lesznek kivétel nélkül minden

frigykötés egyedülimotívumai s egyszersmind biztos garanciái is a házi boldogság, családi-erkölcs-shitvesi hűségnek, mely esetben száműzve lesznek a színlelés, hitsszegés, titkos házasságtörés s rejtett polygamia: akkor a tökéletes szerelem ideális magassága nemcsak kivételként, hanem minden esetben el lesz érve, mely szerint az ilyen eszményi szerelem az emberi élet éltető melege gyanánt örökké fogja a házaseleket egymáshoz kapcsolni és mint a gyémánt fényét, tisztaságát s tündökölését, a házaselek lelki világában örökre változatlanul megtartandja a célból, hogy még az ősz házaspár ezüst fürtjeit is egy még mindig meleg fény sugaral vegye körül. — amire a classicus költők: *Vörösmarty* oly találóan mondja:

*„Még egyszer add nekem
Érezni lángodat,
Még egyszer édesem
Gyöttrő hatalmadat!”*

*S a pusztá éveken,
Hol rózsá nem virul
Emléked, szerelem!
Legyen virágomul.*

Dr. Rózsa Mór.

Debreczeni butorkészítő asztalosok áruháza szövetkezte
minél az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja.
11 968 : TELEFON : 968 11
HUNYADY-UTCZA 17/19. SZ.

Felhívja a t. butorvásárló közönség figyelmét kizárólag kisiparos tagjai által készített hálósobák, ebédők, uriszobák valamint kárpitozott butorok óriási választékára; össze nem teveszthetők a Debreczenbe Bécsből beimportált olcsó, silány butorokkal. Az intézet butoraiért a legmesszebbmenő garanciát vállal; külön felhívja a n. é. vásárló közönség figyelmét tolnai gyártmányú házilag csomózott szőnyegekre; melyekkel 600 családot foglalkoztat s előállításában bocsátja forgalomba.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar állam	767.—
Országos hitel	587.50
4 százalékos koronajáradék	82.76
Államvonal	65.—
Jószágbank	402.—
Rimamurányi	686.50
Salgótarjáni	69.—
Köszvényi vasút	689.25

Irányszámok

Magánleszámitózási kamatláb:

Bécs 5 1/16 %, Berlin 6 % London 4 1/4 %.

Budapesti gabonátőzsde.

Magyar E. (Strasser és König) ébr. bizományos társaság jelentése	
Szusa októberre	—
1913. áprilisra	11.74
Rósa 1913. „	10.14
Zab 1913. „	11.54
Tengeri 1913. „ május	7.38
„ júliusra	7.54
Tengeri augusztusra	—
Tengeri	—

Készára változatlan.

1912.

Elparentálni halottakat nehéz dolog, mert halottakról vagy semmit sem szabad mondani, — ha pedig mégis valamit mondani akarunk, akkor jót mondjunk felőlök. — ez a szabály. — Nehéz dolog tehát közgazdasági szempontból az 1912-ik évet elparentálni. Karácsonyi jubiláris számunkban, amennyire lapunk hasábjai azt megengedték, az ország és különlegesen Debreczen város közgazdasági fejleményeiről vázlatban beszámoltunk.

Ismétlésekbe ezuttal nem akarunk bo-

kell lennie.
gyógytárban
bőlyeget küld
kor egy gyógy-

csátkozni, — azóta csak pár nap telt el, nevesebb dolgokról nem számolhatunk be közgazdasági életünk terén.

Mégis — megcáfoljuk önmagunkat — beszámolhatunk valamiről. Mérvadó helyről értesültünk arról, hogy a jövő év legelején a pénzpiacra lényeges megkönnyebbülés fog beállni, és ha ezen értesülésünk valóra is válik, — adja Isten! — akkor, ha nehéz is lesz, idő, nagyobb idő is kell hozzá, mint talán első pillanatra látszik, de van reményünk, hogy a mérhetetlen csapásokat, melyeket közgazdasági életünk, fejlődésünk a sors keze mért, ki fogjuk heverni.

De halottat akartunk parentálni, az 1912-öt, mondjunk tehát a halotról íót. — A legközelebb elmúlt évtizednek — remélhetőleg — koronája az 1912. Bebizonyult itt a közmondás: „A szélsőségek találkoznak.“ — A könnyet, könnyelmi, reális alapot nélkülöző vállalkozások, hitelezések, gründolások előbb-utóbb megérdemelt sorsukra jutnak.

Az 1912. megvalósította ezen közmondást. Tetőpontját érte el az irrealitás, — bucsuzunk el ezzel 1912-től. De tanulunk tőle, vonjuk le a knzekevényeket, — ha ezt megtanultuk, a jövőben érvényesíteni fogjuk, akkor a jövő nemzedéknek a rossz 1912. sok jót tett.

Bankok fuziója. Tegnap számunkban megemlékeztünk a Gazdasági Takarékpénztár és a Debrecenvárosi Takarékpénztár fuziójáról. A cikk különböző magyarázatok adott alkalmat és így szükségesnek tartjuk a magunk reputációjára érdekében, hogy e tárgyra visszatérjünk. Pénzügyi műveleteket az érdekelt pénzintézetek a nyilvánosság bevonása nélkül szokták előkészíteni. Így történt az jelen esetben is és ennek folytán a fuziót az afelől tájékozatlan részvényesek egynémelyike nem látta szívesen. — Ilyen helyről nyert információ alapján írtuk meg tegnapi cikkünket éppen az érdekelt intézetek titkolódzása folytán. Mivel az egyesülés ma már befejezett dolog, alkalmat kerestünk arra, hogy illetékes körök véleményét kérjük ki ezen ügyben és a nyert információ alapján ma már módunkban áll megállapítani, hogy ezen egyesülés igazi anyagi és erkölcsi tőkék egészséges tömörülését jelentő továbbá fejlődés kilátásával és így a piacnak csak hasznára lehet. Ezt konstatálva ki kell jelentenünk, hogy a Debrecenvárosi Takarékpénztár vezetőjének ismert egyénisége, valamint igazgatósága ellen egyáltalán nem engedünk magyarázatot vonni tegnapi cikkünkben, mert hiszen ismeretes, hogy ez a vezetőség a maga szerény körében az egész válság alatt hivatása magaslatán állott.

Zárt borospalackok hibahatára. — 95029—1912/IV. sz. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1912. évi 95029. számú rendelete a bort, sört és egyéb szeszes italt tartalmazó zárt palackok mennyiség tartalmának kötelező megjelölése tárgyában 1911. évi december hó 23-án 91912. szám alatt kiadott rendelet módosítása iránt. A bornak zárt palackokban való forgalomba hozatalára országszerte használt és külső méreteiben, valamint összehasonlásban egyező üveg palackok nagyrésze — amint ez különösen a régebbi palackbor-készletekre vonatkozólag megállapítást nyert — oly jelentékeny eltéréseket mutat befogadó képesség tekintetében, amelyek lehetőségének fenforgása mellett az 1907. évi V. t.-c. 29. §-a, illetve az 1893. évi XXXIV. t.-c. 2. §-a alapján Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértőleg mult évi december hó 23-án 91912. szám alatt kiadott rendelet 5 §-ában a töltött borospalackokra nézve megállapított hibahatár elégtelennek bizonyult. Ennélfogva a fentebb idézett rendelet 5 §-a első pontjának azt a rendelkezését, melynek értelmében az 1893. évi XXXIV. t.-c. 5. §-a alapján büntetés kiszabásának nincsen helye, ha a zárt palackban eladott bor tényleges mennyisége és a palackon jelzett mennyiség között az eltérés 4 %-nál nem nagyobb, Horvát-Szlavon és Dalmátországok bánjával egyetértőleg oda módosítom, hogy a palackborokra nézve megállapított ez a hibahatár a palackon jelzett mennyiség nyolc (8)

%-áig terjedhet. A fent idézett rendelet egyéb határozmányai változatlanul maradnak. Jelen rendelet 1913. évi január hó 1-én lép hatályba. Budapest, 1912. december hó 27-én.

Villamos világítás Motor-berendezés Villamos csillárok

a legegyszerűbbtől a legmodernebb kivitelben, mélyen leszállított árak. Eredeti Wolfram-égők
o 10-től 50 gyertyáig 1.30 K o

FAZEKASNÁL
PIAC-U. 77. TELEFON 567.

Regény-csarnok.

A cloomberi titok.

Írta: CONAN DOYLE.

Fordította: Szebenvel József.

(Folytatás.)

A lámpa kis lánggal égett és az órák mutatója éjfél felé közelgett. Leszálltam az ágyról és éppen gyufát akartam keresni azzal a szándékkal, hogy gyertyát gyújtok, mikor egy éles, vad kiáltást hallottam, oly hangosat és talán csengőt, mintha a magam szobájában kiáltottak volna. Az én szobám a ház elején van, míg az anyám és hugom hátul laktak, úgy hogy én vagyok az egyetlen, aki kilát a faszorra.

— Odarohantam az ablakhoz és félrehuzva a függönyt, kinéztem. Azt tudod, hogy a kocsit a ház előtt kiszélesedik s egész kis tisztást alkot közvetlen az ablakom előtt. Ennek a tisztásnak éppen a közepén állott három ember és néztek fel a házra.

— A hold rájuk süttött és megvilágította arcukat, s így láthattam, hogy barnabőrű, fekete-haju emberek voltak, amilyeneket gyakran láttam a Sikkh- és Afridis-törzsek között. Kettő közülök vékony, magastermetű ember volt, finom vonásokkal, míg a harmadik királyi és méltóságos megjelenésű volt, rémes alakkal és hullámosan leomló szakállal!

— Ram Singh! — kiáltottam.

— Mit, te ismered őket? — kiáltott Mor-daunt meglepetéssel.

— Igen, ismerem.

— Találkoztál velük?

— Találkoztam.

— Hol?

— Budhista papok, — feleltem. — De csak folytatod, majd aztán én is elmondom a magamét.

— Egy sorban állottak, — folytatta Mor-daunt — és a karjukat fel és le himbálták, az ajkuk mintha imát mormolnának, vagy éneket ismételnének. Aztán hirtelen abbahagyták a gesztikulálást és harmadszor is vad, éles kiáltásban törtek ki, mint előbb, mellyel álmomból felriasztottak. Sohse fogom elfelejteni azt az éles, hívó, vibráló és mind-

jobbán dagadó hangot, amely az éjszaka csendjébe oly ijesztően harsogott és még mindig a fülemben cseng.

Amint lassan elhalt a kiáltás, kulcsok csikorgása és ajtók csapkodása hallatszott, majd kopogó lépések zaját hallottam s az ablakon keresztül láttam, hogy az édesapám és Rufus Smith káplár rohannak kifelé a házból, hajadonfővel, borzasan, mint akiket valami idegen természetfölötti erő vonz. A három idegen egy kézzel se nyult hozzám és mind az öten gyorsan lerohantak az uton és eltűntek a fák között. Abban bizonyos vagyok, hogy semmiféle erőszakot nem alkalmaztak. — Semmiféle látható kényszereszközt nem használtak és mégis biztos vagyok benne, hogy szegény apám és társa olyan nyomorult foglyok voltak, mintha bilincsekbe verték volna őket.

— Mindez persze alig tartott pár percig. Attól az első kiáltástól számítva ami felébredtettem álmomból, addig a pillanatig, amikor az árnyékos vonalaikat megpillantottam, mikor eltűntek a fák között, alig telhetett el több, mint öt perc. Oly hirtelen történt mindez és oly különös drámai hatással volt rám, hogy mikor eltűntek, alig hittem, hogy egyéb volt rossz álomnál, vagy valami képtelen képzelődésnél. De éreztem, hogy a hatás tulságosan erős volt arra, hogy álomlátás legyen és nagyon élénk arra, hogy képzelődésnek tarthattam volna.

— Az egész testsulyommal nekivágtam az ajtónak, de az szilárdan állt, mint egy kőszikla. Aztán megint és megint nekidőltem, kétségbeesett erőfeszítéssel, míg végre a zár engedett és az ajtó kitárult. Így jutottam a folyosóra.

— Az első gondolatom az volt, mi van az édesanyámmal? A szobája felé rohantam és megfordítottam a kulcsot a zárban, mert azt is bezárta az édesapám. Mikor az ajtó kinyílt, az anyám kilépett rajta és felemelve az ujját, figyelmeztetett:

(Folyt. köv.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: POSCH DEZSŐ.

Emerich Vilmos

vizvezeték, csatornázás, szivattyú szerelési és cementipar-vállalata

Debreczen, Hatvan-utca 10.

Telefon 1012. szám.

Elvállalok a vizvezeték, csatornázás és cementipar körébe tartozó minden munkálatokat a legujabb, leggyorsabb és minden követelményeknek megfelelő kivitelben és a legolcsóbb árban. :: :: :: :: :: Költségvetéseket és tervrajzokat díjmentesen készítek.

Mélyen tisztelt vevőinknek és jó ismerőseinknek

boldog ujévet kíván
FRANK JÓZSEF ÉS TESTVÉRE szabó cég.

Boldog ujévet kíván

mélyen tisztelt vevőközlésének

az „Ebesszéi forrásvíz ártézi vállalat“.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vendégeink
az Apolló mozgószínház
 igazgatósága.

Minden tisztelt vevőimnek
boldog újévet kívánok
 HAAS LIPÓT.
 Cégvezető: VERNER SÁNDOR.
 L'oleum gyári raktár. Piac-utca 58. szám.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vevőinek és
 a nagyérdemű közönségnek
RIESZ LIPÓT cukrász.

Boldog újévet kíván

vevőinek és a nagyérdemű közönségnek
Yost Ferencz cukrász.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vendégeink
LÉVAI IZSÓ vendéglős,
 volt Törő-féle vendéglő tulajdonosa.

Boldog újévet kíván

vevőinek, ismerőseinek és jó barátainak
Schwartz Dániel.

Igen tisztelt vevőimnek, ismerőseimnek
boldog újévet kívánok.

Zempliner Arthur
 Hohn Hermann utód, Hatvan-u. 17.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vendégeink, tisztelőink és ismerőseink
ROZNER ÁRMIN
 a „Nemzeti-kávéház” és szálloda tulajdonosa.

Minden tisztelt vevőinek, jó barátainak és ismerőseinek
boldog újévet kíván
VÉGH GYULA
 szücsmester.

Boldog újévet kíván

vendégeink, jóakaróink s barátainak :: ::

BORGIDA FARKAS,
 a „Royal“-kávéház, étterem és szálloda tulajdonosa.

Minden tisztelt megrendelőink

boldog újévet kíván

FEUERSTEIN MÓR : Első debreczeni gőzmosóda, Piac-u. 63.

Boldog újévet kíván

nagybecsű vendégeink

Markus Jenő vendéglős.

Boldog újévet kíván

NEUMANN M. és **DEUTSCH IGNÁC**
 es. és kir. udv. és kamarai szállító. cégvezető, Debreczen, Piac-utca 51. sz.

Boldog újévet kíván

összes vendégeink és jóbarátainak

Rosenberg Simon
 az „O t t h o n“-kávéház tulajdonosa.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vendégeink

Németh András
 az Arany Bika-szálloda bérlője és Angol Királynő-szálloda tulajdonosa.

Igen tisztelt vevőinek s ismerőseinek
boldog újévet kíván

Kaiser Salamon

butor és confekció kereskedő, —o— Hatvan-utca 2. szám.

:: :: Nagybecsűlt vevőimnek, ismerőseimnek és jóbarátainak :: ::

boldog újévet kívánok.
Halmágyi Sámuel.

Boldog újévet kíván

mélyen tisztelt vendégeink

Szklenár József a Pilseni sörcsarnok vendéglőse.

10 szög 50 fillér,
azonnal minden szög
5 fillér, a legkisebb
hirdetés 50 f.

APRÓ HIRDETÉSEK

Vasárnap betűből szed-
dett minden szög 14
fillér. Apró hirdetések
előre fizetendők.

Levelezés

Házassulandók figyelmébe! Férjet keresnek: 28 éves vagyonos, csinos orosz hölgy, 22 éves német árva 400,000 korona vagyonnal, 18 éves egyedül álló porosz k. a. 100,000 vagy., 38 éves független gyermektelen özvegy 120,000 kor. vagyonnal, számos vagyonos magyar hölgy, gazdag amerikai hölgyek és sok száz vagyonos hölgy Európa egyéb országaiból. Komoly érdeklődőknek (ha vagyontalanok is) díjtalan felvilágosítást ad Sch'es nger, Berlin 18.

Különféle

KARLSBADI kétszersült eredeti Sprudel vízzel készült, 1 csomag 70, vagy 35 fillérért kapható a Deutsch üzletben.

Gyermekjátékok, franciababák, babakocsik, hintalovak, plüss- és posztó-állatok, társasjátékok, porcellánedények, chinaezüst ajándéktárgyak **legnagyobb választékban mesés olcsón, Schwarz M. L.-nél Piac-utca 52., a megyeház mellett.**

Önt is érdekli! Női és férfi kabátok óriási raktár végett heti vagy havi részletfizetésre is gyári árban kaphatók. Vászón, kanavász, szövetek soha nem létezett olcsó árakban. Kohn Hermann utóda Zempliner Arthur, Hatvan-u. 17.

Ha szándékszik pénzt takarítani, úgy olvassa el e hirdetést. Gyermek cipők 20/25 tartós, téli belés 2 kor. 40. Gyermek cipők 26/28 tartós, téli belés 3 kor. Fiu és leány cipők 29/34 tartós, téli belés 4 kor. Fiu csizma 4 kor. 40.-től feljebb. Fiu ruha 4 kor. 40.-től feljebb. A legtartósabb **férfi női** cipők nagy választékban. Kalapok, sapkák és férfi divat cikkek nagyon olcsón **Klein Izsó** nál, Csapó-u. 18.

Ha nincs pénze és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi- fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbavásárlást eszközölködjön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Történelmi tartalmu

karácsonyi, jubiláris lapunkból egyes példányok még kaphatók a kiadóhivatalban.

Uj előfizetők ezt is, a naptárt is ingyen kapják.

Egy női íróasztal és egy fehér uj vaságy eladó József kir. herceg-utca 21.

Vízvezeték, csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben iótállás mellett. — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítenek. Házak évi iókarban tartását csekély díjazásért elvállalom. Gvenes Antal. Miklós-utca 29. sz. Telefon szám 379.

Welsz Ferencz gépüzemre berendezett asztalos műhelye. Modern konyha és előszoba berendezések készen is kaphatók. József kir. herceg-u. 7. Telefon 10—90.

Intelligens család keres egy jó házból való leányt vagy asszonyt teljes ellátásra. Széchenyi-u. 44.

Kitűnő meneteli dohánytőzsde, családi körülmények folytán eladó. Cim a kiadóhivatalban.

Házak-Telkek

Eladó ház. Derecskén a főtéren egy három szobás, üvegezett előszoba, fürdőszoba, konyha, spájz, nyitott folyosó és pincéből álló modern külsővel ellátott ház elkötözés miatt azonnal e'adó. A vételhez elegendő 7000 korona készpénz. Cim a kiadóhivatalban.

Lakások

Két szobás modern lakás mellékhelyiségekkel kerestetik. Kossuth-u. 25.

Debreczen sz. kir. város köztisztasági és fuvarozási vállalata

o cselédei részére o

20-30 pár

o oldalt varrott, strapa o

CSIZMA

készítésére felhívja a vállalkozni szándékozókat, hogy ajánlataikat f. hó 8-ig adják be a vállalat intézőségéhez, **Külsővásártér 4. sz.**

Hol lehet? olcsón és jól bevásárolni?

Csakis a

KISTEMPLOM-BAZÁRBAN Rózsánál:

Szil peluches kabát	100 K
Hosszu bársony kabát	50 K
Rövid " "	30 K
Himalaja Raglán legfinomabb	40 K
Angol double kabát	28 K
Szines " Raglán	16 K
Backfisch Raglán minden színben	14 K
Gyermekkabát Raglán minden színben	11 K

Nagy választék női kalapokban.

„Mona Lisa“ minden színben csak 5 korona. Puha filc bársony kalapok 10 korona.

Óriási választék posztó-, selyem és bársony bluzokban.

Luna

kötő, asszonyok és leányok részére

kimutatható igazolványokkal az összes női orvosi tanárok melegen ajánlják. — Utánzások ezen előnnyel nem bírnak. Ismertetéseket küld a **Luna főraktár Wien, IX., Pramergasse 3.** A Luna-kötő az összes idevágó üzletekben kapható. — **Debreczeni raktárak:** Nagy András és Vitárius Sándor kötszerészeknél; Goldstein Karolin és Braun Adolfné fűzőkészítőknél.

Megbecsülhetetlen

és megfizethetetlen gyógyszerül szolgál **rheuma, köszvény, húlós okozta hasogatódás, nyilallás és szuródásoknál** a kiváló hatásu

Csillag növényessz.

Hírét és közkelettségét különösen annak köszönheti, hogy fent nevezett bajoknál kitűnő hatása van és már rövid idei használat után javulás és gyógyulás áll be.

Ára 70 fillér.

Gyomorgyengeség, szélgörcs, fejfájás, köhögés, mellszorulás és több naponként előforduló bajnál :: **kipróbált hatása van a ::**

„Stella növény essentia fluid“-nak 1 üveg ára 40 fillér.

Mindkét kitűnő gyógyhatásu szer több évi tapasztalás és kipróbálás után került forgalomba. Kiváló hatásuk rendkívül kedvelté és ismertté tette ugyannyira, hogy a legelterjedtebb házi szereknek tekinthetők.

Kapható a készítő **REICHARD SÁNDOR**

Csillag gyógyszerárában Debreczen, Arpad-tér.

Friedmann Sámuel

bádogos és vízvezeték-szerelő

:: műhelyét áthelyezte ::

József kir. herceg-u. 60. szám alá, ahol mindennemű vízvezeték-, épület- és műbádogos munkákat jutányosan készít bádogos mesterek részére is.

VASBUTOR-

és

sodrony-ágybetét-készítő

NEUMANN J.

Debreczen, Péterfia-u. 19.

Telefon 694. sz.

Készítenek a legkényesebb izlést is kielégítő és legegyszerűbb vasbutort és sodrony-ágybetéteket. Mindennemű javítást el-

o o vállalok. o o

23730 - 24328/1912. sz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város téglagyárában építendő erősebb égetésű zeg-zugos kemence építési munkáinak s klinker téglagyártására szolgáló gépek szállításának és szerelésének biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

A biztosítandó munkacsoportok következők:

- I. Gépészeti berendezés.
- II. Épület.
- III. Kemence.

A tervek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2/b.) vagy Gálócsy és Bánó gépészmérnökök irodájában (Budapest, VIII., József-u. 9.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott a felvilágosítások megadatnak.

Ajánlat csak a város által kiadott költségvetési úrlapon s ajánlati lapon tehető.

A közszállítási szabály rendelkezései szerint kiállított és felszerelt ajánlatok lepecsételt, zárt borítékban „Ajánlat Debreczen szab. kir. város téglagyárában tervezett építkezés (I., II., III.) munkacsoportjára“ felirattal ellátva **1913. évi január hó 28-án déli 11 óráig** a polgármesteri hivatalban nyújtandók be.

Minden ajánlattevő köteles ajánlatának megfelelő 5 százalék bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban 1913. évi január hó 28-án délelőtt 10 óráig a városi házipénztárnál betenni s a letét-jegyet ajánlatához csatolni.

A beérkezendő ajánlatok 1913. évi január hó 28-án délelőtt fél 12 órakor a városház nagy termében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkészve beadott, távirati, vagy utóajánlatok, valamint a közszállítási szabályrendeletnek meg nem felelő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok elbírálása a közszállítási szabályzat rendelkezése szerint történik.

Minden ajánlattevő ajánlatával, a felbontástól számított hat hónapig kötelezettségben marad.

Az ajánlati nyomtatványok a városi mérnöki hivatalban a következő árakért megszerezhetők s az összeg és postaköltségek előzetes beküldése esetén megküldetnek. A tervek ugyanott a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

1. Ajánlati úrlap K — 20.
2. Költségvetési úrlap I., II., III. csoporthoz külön-külön K — 50.
3. Szerződés az I., vagy III. csoporthoz külön-külön. . . K — 1—.
4. Vállalati feltételek a II. munkacsoporthoz. K — 132.

Az összes ajánlati nyomtatványok: 5 korona 2 fillér.

A város fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkákat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen szab. kir. város tanácsának 1912. évi december hó 23-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Donogán és Somossy
DEBRECZEN, Kistemplombazár

Nagy újévi vásár.

Elsőrendű hibátlan áruk leszállított olcsó árakon.

**A dr. Szelényi-féle
szépitőszerek**

és pedig a DR. SZELÉNYI-FELE LILIOMTEJ-CRÉME 2-3 nap alatt minden arcot fehérré, simává és üdévé varázsol. Eltávolít szeplőt, májfoltot, mitesszert, pattanást, ráncokat stb. Teljesen ártalmatlan. Ára 1 korona. A DR. SZELÉNYI-FELE LILIOMTEJ-SZAPPAN kellemes illatú, nem lugos, tartós és üdítő hatású. Ára 70 fillér. — A DR. SZELÉNYI-FELE LILIOM-PUDER megvéd a nap és szél befolyása és arctisztatlanságok ellen. Ára 1 kor.

**Főraktár: Kossuth Lajos gyógyszertár
és vegyészeti laboratórium
Debreczen, Piacz-u. 30.
Dr. Szelényi Árpád gyógyszerésznél.
Pestai szétküldés raponta többször.**

Semmering 2 órányira Bécsből.
3000 láb a tenger
színe fölött.

Elsőrangú télisporthely.

Panhans szálloda a hozzátartozó János főherceg nagyszállodával, 400 szoba. Legnagyobb kényelem. Az Osztrák Télisportkör székhelye. December közepétől március végéig naponként két hangverseny, sporttársasjátékok, művészi akadémiák, humorisztikus esték, jelmez- és jégünnepély, 1 mester-ski-ugrómérkőzés (Európában a legszebb), 4 gyakorló-ugrómérkőzés, 1 mű-bob futópálya, 4 ródipálya. Villamos felvonó, mely a kiindulási ponthoz való visszajutást a sportszerszámokon (bobsleigh és ródli) lehetővé teszi; nagy skiterületek. Korcsolyázótér. Minden vasárnap télisportünnepélyek, naponként ródlifutás, skiugrás. Télisport-tanítók. Skikjöring-utazások, gyinkhanajátékok. Farsangi ünnepélyek.

**1913. évi január hó 15-én kezdődő „Leltározás“
előtt**

az összes raktáron levő áruk mélyen leszállított árban szerezhetők be

Halmágyi Sámuel

fő- és fióküzleteiben Piac-utca.

Nagy raktár, :: dus választék

Piüsch kabátok, Bundák, Raglanok, Szörme kabátok, Pongyolák, Blouzok, estélyi ruhák, costumök és mindennemű szörme árukban.

Leszállított olcsó árak minden osztályban.

Menyasszonyi kabátoknál nagy árengedmény.

Újévre
nagy árleszállítás!
Grünfeld Adolf és Társa
férfi- fiu- és gyermekruha-áruházában
Debreczen,
Kistemplom mellett.

Megkezdődött a nagy ujévi vásár

ugy az alatt felsorolt, mint a kimaradt áruk mélyen leszállított árban kerülnek eladásra.

Eredeti francia fűzők	K 1.60-161
1 Barchet blouz	K 1.50
1 Delin blouz	K 2.50
1 Gyapjuszövet blouz	K 3.-
1 Csapke blouz	K 3.40
1 Flanell pongyola	K 5.-
1 Gyapju pléd	K 3.50
Gyermekruhák	K 1.50
Selyem férfi nyakkendő.	K -70
1 pár szarvasbőr keztyű	K 1.90

Csapke, selyem, gáz, marquiset. —
Bársony és posztó blouz különlegességek.
Bársony, szövet és barchet GYERMEKRUHÁK-ban óriási választék. Urj, női DIVAT FEHÉB-NEMŰEK, HARISNYÁK. Leánykabátokban nagy választék.

Reichmann divatáruházában
Debreczen, Piac-utca 85. Royallal szemben.
A karácsonyi vásár tart dec. 31-ig.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság és általában gyomorbetegségeknel a legkitűnőbb háziszser a

Hollandi

Gyomoreseppek

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában Debreczenben.

Tízta agyagból készült szép piros

cserép, fali téglá

és legszebb nyersalazati és

kémény-tégla

csak a

Karczagi

agyagiparnál

Karczagon szereshető be.

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!

Újévre nagy árleszállítás!

Mindenkinek érdeke, hogy most üzletemet, ebben a rossz pénzviszonyokban fölkeresse, mert aki nálam vesz, sokat takarít meg. Igen sok áru érkezett a karácsonyi árusításra minden áruból.

Kérem a kirakatokat megtekinteni!

1 mtr 120 c. széles kosztüm szövet mtr most	— kor. 72 fill.
1 mtr francia grenadin bordürrel is	1 kor. 10 fill.
1 mtr bársony több színben most	1 kor. 20 fill.
1 drb selyem schál igen szép	2 kor. 10 fill.
1 drb gazé selyem schál igen divatos	2 kor. 60 fill.
1 mtr selyem batiszt ujdonság	— kor. 34 fill.
1 drb gallérvédő most csak	— kor. 40 fill.
1 drb gallérvédő selyem sok színben	1 kor. 20 fill.
1 drb női ing finom sifonból csak	1 kor. 36 fill.

1 drb gyermekruha szép kivitel	1 kor. 36 fill.
1 mtr selyem minden szín	— kor. 90 fill.
140 c. széles kosztümkelme minden szín- és kivitelben meglepő árban.	
1 drb vattás paplan 1 személyes	4 kor. 20 fill.
1 mtr barchet, flanell 75 c. széles	— kor. 36 fill.
Diszek, csipkék, szőnyegek, függönyök, kötő-nyek, harisnyák, bolero, hencser takarók, blouse kelmek, tricok, schál kendők, vásznak, zefírek mind meglepő jutányos árban.	

Ifj. Molnár Lukács

Kossuth- és Batthyány-utca sarok, a színházzal szemben

Linoleum

gyári raktár.

Telefon: 6--44.

Haas Lipót Debreczen, Piac-u. 58. sz., megyeház mellett.

Olcsó ujévi árak.

Linoleum szőnyeg-osztály:

1 mtr Linoleum-szőnyeg 67 cm	K 1.70
1 » Linoleum-szőnyeg 90 cm	K 2.15
1 » Parafa-linoleum 67 cm	K 1.95
1 » Parafa-linoleum 90 cm	K 2.60
1 □ mtr Linoleum-szőnyeg	K 2.50
1 □ mtr Parafa-linoleum	K 2.85
1 □ mtr Sima-linoleum	K 3.45
1 □ mtr Inlaid-linoleum.	K 4.50
1 drb Linoleum-szőnyeg ^{200/250}	K 17.—
1 » Linoleum szőnyeg ^{200/300}	K 21.—
1 » Parafa-linoleum	K 14.25
1 » Parafa-linoleum ^{200/280}	K 17.10
1 » Linoleum-mosdóelő ^{300/95}	K 1.90
1 » Linoleum-mosdóelő ^{70/100}	K 2.90
1 » Parafa-mosdóelő ^{70/115}	K 3.—
1 » Parafa-mosdóelő ^{90/130}	K 4.50

Szővet szőnyeg-osztály:

1 mtr Juta-szőnyeg 65 cm la	K —80
1 » Juta » 90 » la	K 1.75
1 » Brüsszeli» 70 » la	K 2.70
1 » Brüsszeli» 90 » la	K 3.85
1 » Velvet » 70 » la	K 5.90
1 » Velvet » 90 » la	K 8.50
1 » Ridderminsterszőnyeg 90 » la	K 4.80
1 » Hollandszőnyeg 90 » la	K 5.50
1 » Juta Smyrna-szőnyeg ^{200/300} cm	K 16.25
1 » Perzsa im. » ^{200/300}	K 27.—
1 » Tapestry » ^{175/250}	K 22.50
1 » Tapestry » ^{200/300}	K 33.75
1 » Biskra » ^{175/250}	K 44.—
1 » Biskra » ^{200/300}	K 64.—
1 » Velvet Special » ^{200/300}	K 72.—
1 » Argaman » ^{200/300}	K 97.—

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Piac-utca 49. a főpostával szemben.